

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง:กรณีศึกษา
หมู่บ้านหนองสองห้อง ตำบลวังโรงใหญ่
อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา

นายไพรัตน์ นันกระโทก
รหัส 4576747

สารนิพนธ์นี้เป็นหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต
สาขาเทคโนโลยีการจัดการ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
ปีการศึกษา 2544
ISBN...

นายไพรัตน์ นันกระโทก : การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา

กองทุนหมู่บ้าน หนองสองห้อง

อาจารย์ที่ปรึกษา : อาจารย์วัลลภ สุปัญญาโชติกุล หน้า

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน หนองสองห้อง หมู่ที่ 10 ตำบลวังโรงใหญ่ อำเภอ
สีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา

มีวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการดังนี้

1. เพื่อประกอบการเรียนการสอนในหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการจัดการและ
ประเมินโครงการ 2 เพื่อเป็นการศึกษาด้านแบบหรือวิธีการที่ใช้เป็นศูนย์กลางในการสร้างความเข้ม
แข็งในชุมชนนั้นได้ 3. เพื่อให้นักศึกษาและสถาบันได้มีส่วนร่วมศึกษาและแก้ไขปัญหาท้องถิ่น
อย่างแท้จริงและเป็นกระบวนการสร้างเครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้ ซึ่งมีความเชื่อมโยงระหว่าง
กันภายในชุมชนท้องถิ่นระดับหมู่บ้าน ตำบลและประเทศ 4. เพื่อทราบว่ากระบวนการดำเนินงาน
ของกองทุนหมู่บ้านและปัจจัยด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมายดังกล่าวมีอะไรบ้าง
6. เพื่อให้ได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนในพื้นที่เป้าหมายและทราบข้อ
มูล ตัวชี้วัดที่ทางกองทุนกำหนด

ผลการประเมินโครงการ พบว่า การที่กองทุนหมู่บ้าน หนองสองห้อง จะบรรลุวัตถุประสงค์
ประสงค์ของการประเมินโครงการได้ สมาชิกกองทุนต้องให้ความร่วมมือกันรวมกลุ่มเพื่อแก้ไข
ปัญหาในการประกอบอาชีพของตนให้มากกว่านี้ และสมาชิกควรจะต้องกล้าแสดงความคิดเห็น
คณะกรรมการควรมีการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่องและเข้มงวด

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ

ปีการศึกษา 2545

ลายมือชื่อนักศึกษา นายไพรัตน์ นันกระโทก

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ร่วมปรึกษา.....

หน้าอนุมัติ

อาจารย์ที่ปรึกษาและกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและประเมินโครงการของสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

.....

อาจารย์วัลลภ สุปัญญาโชติกุล

กรรมการสอบ

.....

อาจารย์ คร.มัลลิกา สังข์สนิท

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการ

.....
(รองศาสตราจารย์ทรงพร ทาเจริญศักดิ์)

คณะบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

กิตติกรรมประกาศ

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำเร็จลุล่วงได้ก็ด้วยความ
อนุเคราะห์และความช่วยเหลือจากหลายฝ่ายดังนี้

คณาจารย์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี จังหวัดนครราชสีมา ให้การศึกษาและให้คำ
ปรึกษา

สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ช่วยเหลือให้คำปรึกษา ติดต่อ
ประสานงานและให้ข้อมูล

องค์การบริหารส่วนตำบลวังโรงใหญ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ให้ความช่วยเหลือ
ในด้านข้อมูลและการติดต่อประสานงาน

เจ้าอาวาสวัดค่ายทะมิง ตำบลวังโรงใหญ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ที่อำนวยความสะดวก
สะดวกให้สถานที่จัดกิจกรรม

อาจารย์วัลลภ สุปัญญาโชติกุล ให้คำปรึกษาตรวจทานและให้การศึกษา

พัฒนากร อำเภอสีคิ้ว ที่ได้ช่วยเหลือในการให้ข้อมูลและช่วยเหลือให้คำแนะนำในการจัด
เวทีประชาคม

ประธานกองทุนหมู่บ้าน ที่ให้คำปรึกษา อำนวยความสะดวกและให้ข้อมูล

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน สมาชิกกองทุน และชาวบ้านหนองสองห้อง ที่ได้เสียสละ
เวลาให้ข้อมูล ตอบแบบสอบถาม และให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมเป็นอย่างดี

ผู้เกี่ยวข้องด้านใดด้านหนึ่งที่มีได้กล่าวนาม ณ ที่นี้ อันมีส่วนช่วยให้การประเมินกองทุน
หมู่บ้านและชุมชนเมืองสำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี

ผู้ประเมินโครงการขอขอบคุณ

ผู้จัดทำ

นายไพรัตน์ นันกระโทก

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อ.....	ก
หน้าอำนวยการ.....	ข
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
สารบัญ.....	ง
สารบัญตาราง.....	จ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
หลักการและเหตุผล.....	1
วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ.....	1
กรอบความคิดทฤษฎี.....	2
วิธีการดำเนินการ.....	4
ผลที่คาดว่าจะได้รับการประเมินโครงการ.....	6
บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง.....	7
1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง.....	7
2. ระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง.....	8
3. หลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติการดำเนินการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	11
4. หลักการประเมินโครงการแบบชีพป์โมเดล (CIPP Model).....	13
5. เอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง.....	14
บทที่ 3 วิธีดำเนินการประเมินโครงการ.....	16
1. วิธีการประเมิน.....	16
2. ประชากรกลุ่มตัวอย่าง.....	20

สารบัญ (ต่อ)

3. ตัวแปร/ตัวชี้วัดในการประเมิน	21
4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน.....	23
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	24
6. การวิเคราะห์ข้อมูล.....	25
บทที่ 4 ผลการติดตามประเมินโครงการ.....	31
1. ผลการประเมินบริบทชุมชน.....	31
2. ผลการประเมินโครงการ โดยารรวม.....	31
3. ผลการทดลองวิธีใหม่.....	32
4. ผลการประเมินผลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้รู้.....	33
5. ผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ.....	33
6. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ.....	33
บทที่ 5 สรุปผลการประเมินและข้อเสนอแนะ.....	36
1. สรุป อภิปรายผล.....	36
2. ข้อเสนอแนะ.....	40
บรรณานุกรม.....	
ภาคผนวก.....	
ก. เอกสารระเบียบการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	
ข. แผนที่หมู่บ้านหนองสองห้อง.....	

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เมื่อประมาณ 4-5 ปีมาแล้ว เศรษฐกิจของประเทศไทยได้ตกอยู่ภาวะถดถอย ผู้คนต่าง ๆ เริ่มไม่มีงานทำ กิจการ ห้างร้าน หรือบริษัทก็ไม่สามารถที่จะดำเนินกิจการต่อไปได้ เนื่องจากตกอยู่ในภาวะขาดทุน จนเป็นเหตุให้ต้องเลิกกิจการหลาย ๆ แห่ง สิ่งที่มาตามก็คือการเกิดปัญหาสังคมในด้านต่าง ๆ เช่น ยาเสพติด สิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ อาชญากรรม สภาพครอบครัวเกิดการแตกแยกสังคมเกิดความอ่อนแอมาก (มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ online, 2544)

จนกระทั่งรัฐบาลยุคปัจจุบัน โดยการนำของ ฯพณฯ พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร ก็ได้สังเกตเห็นความจริงต่าง ๆ ที่ได้เกิดขึ้น ทำให้เกิดความคิดที่อยากช่วยผู้คนเหล่านั้น จึงได้เกิดความคิดที่อยากจะทำให้ผู้คนได้เกิดการเรียนรู้ที่จะพึ่งตนเองจะทำให้เกิดความเข้มแข็งในชุมชนหมู่บ้าน จึงมีนโยบายเร่งด่วนและได้แถลงต่อรัฐสภาถึงการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งละหนึ่งล้านบาทเพื่อเป็นแหล่งเงินทุนสร้างอาชีพและสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนในชุมชนและวิสาหกิจขนาดเล็กในครัวเรือน (มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2544)

หมู่บ้านหนองสองห้องเป็นอีกชุมชนหนึ่งซึ่งได้จัดตั้งขึ้นและได้รับอนุมัติเงินทุนมาจากภาครัฐตามนโยบายข้างต้นเมื่อวันที่ 20 กันยายน 2544 และได้รับการจัดสรรโอนเงินเข้ากองทุนจำนวน 1 ล้านบาท เมื่อวันที่ 16 มีนาคม พ.ศ. 2545 เพื่อให้ทราบว่าการกองทุนหมู่บ้านหนองสองห้องที่ได้เกิดขึ้นนั้นจะมีทิศทางของการบริหารจัดการไปในทางใด จึงได้ให้มีผู้เข้ามาประเมินและให้คำแนะนำแก่โครงการกองทุนนี้ขึ้น โดยการจ้างบัณฑิตประจำกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองประจำอยู่ที่หมู่บ้าน หนองสองห้อง ทำการเก็บข้อมูลและประเมินโครงการกองทุนชุมชนเพื่อให้ทราบถึงแนวโน้มที่จะนำหมู่บ้านหนองสองห้อง ไปสู่เข้มแข็งทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน

2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

2.1 เพื่อศึกษาการบรรลุเป้าหมายของกระบวนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง บ้านหนองสองห้องในประเด็นต่อไปนี้

- 2.1.1 บ้านหนองสองห้องมีกองทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ หรือสวัสดิการของสมาชิก
- 2.1.2 บ้านหนองสองห้องมีความสามารถในการบริหารจัดการกองทุน

- 2.1.3 บ้านหนองสองห้องมีกระบวนการพึ่งตนเอง โดยการเรียนรู้และคิดริเริ่ม เพื่อแก้ปัญหาของตนเอง การสร้างศักยภาพของตนเองและมีการสร้าง เศรษฐกิจแบบพอเพียง
- 2.1.4 เศรษฐกิจของบ้านหนองสองห้องได้รับการกระตุ้นและมีภูมิคุ้มกัน
- 2.1.5 ประชาชนในบ้านหนองสองห้องมีศักยภาพและความเข้มแข็งด้าน เศรษฐกิจและสังคม

3. กรอบความคิดทฤษฎี

กรอบความคิดทฤษฎีที่ใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ ได้ แก่ แนวคิดตามรูปแบบการประเมินของ สตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam) ที่เรียกว่า ชิฟฟ์โมเดล (CIPP Model) ซึ่งมีอักษรย่อที่มีความหมายดังนี้

C	ย่อมาจาก	Context	บริบทรายบุคคลและหมู่บ้าน
I	ย่อมาจาก	Input	ปัจจัยนำเข้า
P	ย่อมาจาก	Process	กระบวนการ
P	ย่อมาจาก	Product	ผลผลิต

เมื่อนำ ชิฟฟ์โมเดล มาประยุกต์ใช้กับองค์ประกอบภายในกองทุนหมู่บ้านสามารถแสดง รายละเอียดได้ตามแผนภูมิต่อไปนี้

องค์ประกอบการประเมิน	
หน่วยการประเมิน	C
ระดับหมู่บ้าน	1
<p>C1 = ภาวะวิสัยความมั่นคงของหมู่บ้าน</p> <p>C2 = สภาพภูมิศาสตร์ของหมู่บ้าน</p> <p>C3 = สภาพเศรษฐกิจและสังคมของหมู่บ้าน</p> <p>C4 = วัฒนธรรม ประเพณี</p> <p>C5 = โครงสร้างพื้นฐานและทรัพยากรธรรมชาติ</p> <p>C6 = ผู้นำชุมชน การรวมกลุ่ม และภูมิปัญญาท้องถิ่น</p> <p>C7 = โครงการพัฒนาที่ผ่านมา</p> <p>C8 = ความเข้มแข็งของชุมชน</p> <p>C9 = อาชีพเสริม (หลักและรอง)</p>	<p>1 = นโยบายรัฐบาล ระเบียบ แนวทางปฏิบัติจากส่วนกลาง (ปรัชญา วัตถุประสงค์ หลักเกณฑ์การประเมินความพร้อมระยะยาวต่าง ๆ)</p> <p>2 = การประชาสัมพันธ์ (ระดับประเทศ/ระดับจังหวัด/ระดับอำเภอ)</p> <p>3 = คณะอนุกรรมการที่เกี่ยวข้องระดับอำเภอ</p> <p>4 = คณะกรรมการกองทุน (การ ได้มา, คุณสมบัติ)</p> <p>5 = การเตรียมความพร้อม/สร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่คณะกรรมการกองทุนและชาวบ้าน</p> <p>6 = เงินกองทุน 1 ล้านบาท</p> <p>7 = เงินทุนระยะสั้นอื่น ๆ ตามระเบียบฯ หมวด 6 ข้อ 23 (2-18)</p> <p>8 = วัตถุประสงค์กองทุนหมู่บ้าน</p>
<p>9 = จำนวนเงินที่ได้รับอนุมัติ</p> <p>10 = จำนวนเงินลงทุนนอกเหนือ จากเงินกู้</p> <p>11 = วัตถุประสงค์การปฏิบัติงานโครงการ</p> <p>12 = สถานที่ วัสดุอุปกรณ์และวัสดุสิ้นเปลือง</p> <p>13 = ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ</p> <p>14 = จำนวนแรงงาน</p>	<p>PC1 = การจัดทำระเบียบกองทุน(ทุกระดับ)</p> <p>PC2 = การจัดทำเอกสารเพื่อขอขออนุมัติเงินกองทุน</p> <p>PC3 = ระบบบัญชีของทุน</p> <p>PC4.1 = การรับสมัคร</p> <p>PC4.2 = การรับสมัครสภาพ</p> <p>PC4.3 = ประเมินสมาชิก</p> <p>PC4.4 = การทำทะเบียนสมาชิก</p> <p>PC5 = กิจกรรมการเกี่ยวกับภารกิจกองทุน</p> <p>PC5.1 = ขั้นตอนการขอกู้</p> <p>PC5.2 = การคัดเลือกผู้กู้</p> <p>PC5.3 = การโอนเงินให้ผู้กู้</p> <p>PC5.4 = การชำระหนี้</p> <p>PC6 = การส่งเสริมการใช้เงินกู้</p> <p>PC6.1 = ฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน</p> <p>PC6.2 = การตรวจหาตลาด</p> <p>PC7 = การตรวจสอบการใช้เงินกู้</p> <p>PC8 = การจัดทำรายงานของคณะกรรมการและเผยแพร่ผลการดำเนินงาน</p> <p>PC9 = การจัดสรรผลประโยชน์</p> <p>PC10 = การสร้างเครือข่ายกับเครือข่าย</p> <p>นักศึกษากองทุนและกิจการอื่น ๆ</p>
<p>PD12 = ผลที่ได้ตามวัตถุประสงค์ของกาาผู้</p> <p>PD12.1 = ผลโดยตรง</p> <p>PD12.2 = ผลโดยอ้อม</p>	<p>PD1 = จำนวนสมาชิกกองทุน</p> <p>PD2 = จำนวนผู้ตั้งเงินกู้</p> <p>PD3 = ยอดเงินที่ปล่อย</p> <p>PD4 = จำนวนผู้ชำระเงินกู้ครบกำหนด</p> <p>PD5 = ยอดเงินชำระคืนตามกำหนด</p> <p>PD6 = กองทุนสะสม (ความเคลื่อนไหว)</p> <p>ผลอื่น สิ่งทางคม</p> <p>PD7 = การปล่อยกู้ตามวัตถุประสงค์</p> <p>PD8 = ทัศนคติของชุมชนต่อกองทุน (กรรมการกิจการฯ)</p> <p>PD9 = การเกิดเครือข่ายองค์กรการวิชนผู้</p> <p>PD10 = การเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง</p> <p>PD11 = ความเข้มแข็งของชุมชนที่เกิดจากกองทุน หมู่บ้าน</p>
<p>ระดับรายบุคคล</p> <p>C9 = อาชีพเต็ม (หลักและรอง)</p> <p>C10 = สมรรถนะในศตวรรษที่ 21</p> <p>C11 = สภาพการอยู่อาศัย</p> <p>C12 = รายได้ของครัวเรือนครัว</p> <p>C13 = ทรัพย์สินของครอบครัว</p>	<p>9 = จำนวนเงินที่ได้รับอนุมัติ</p> <p>10 = จำนวนเงินลงทุนนอกเหนือ จากเงินกู้</p> <p>11 = วัตถุประสงค์การปฏิบัติงานโครงการ</p> <p>12 = สถานที่ วัสดุอุปกรณ์และวัสดุสิ้นเปลือง</p> <p>13 = ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ</p> <p>14 = จำนวนแรงงาน</p>

4. วิธีการดำเนินการ

การดำเนินการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านหนองสองห้องมีวิธีการดังต่อไปนี้

4.1 ศึกษาการดำรงชีวิตของชาวบ้านในชุมชน โดยการสำรวจกลุ่มชาวบ้านต่าง ๆ ในชุมชน ไม่ว่าจะเป็นด้านการประกอบอาชีพ ด้านสาธารณสุข ด้านการคมนาคม รวมทั้งด้านอื่น ๆ ของชุมชน ด้วย

4.2 ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล ในการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้นจะต้องเริ่มต้นด้วยการวางแผน เพื่อจะได้มีการจัดลำดับข้อมูลอย่างเป็นระบบ ต่อจากนั้นก็ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริงต่าง ๆ เพื่อนำไปใช้ประกอบการตอบคำถามในประเด็นที่ต้องการ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้นจะมีการพิจารณาในเรื่องต่อไปนี้

ก. แหล่งข้อมูล (ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา , 2545:95-96) สามารถจำแนกแหล่งของข้อมูลได้ 2 ประเภท ดังต่อไปนี้

1) แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data Soyrce) คือแหล่งข้อมูลที่ถูกประเมินเก็บรวบรวมข้อมูลได้โดยตรงจากกลุ่มเป้าหมายด้วยตัวเอง อาทิ เก็บมาจากการสำรวจชุมชน ปฏิบัติงานโดยการสัมภาษณ์ การใช้แบบสำรวจต่าง เช่น บร.1 (แบบเก็บบริบทชุมชนหมู่บ้าน) บร.2 (แบบข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน) บร.3 (แบบรายงานความรู้ความเข้าใจและทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง) บร.4 (แบบรายงานการปฏิบัติรายเดือน) บร.5 (แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง) บร.6 (แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง) บร. 7 (แบบรายงานการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งทางชุมชนในทัศนะของประชาชน) บร. 8 (โครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์) บร. 9 (แบบบันทึกการสัมภาษณ์) บร. 10 (แบบสรุปบทเรียนชุมชนหมู่บ้าน) บร.11 (แบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี) และ บร. 12 (การวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน)

(แบบ บร. ๑ อยู่ในภาคผนวก ก)

2) แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data Soyrce) คือแหล่งข้อมูลที่ถูกประเมินได้เลือกใช้ข้อมูล จากแหล่งข้อมูลที่มีผู้เก็บรวบรวมและสรุปผลไว้ให้แล้ว อาทิ เก็บมาจากเอกสารหลักฐานของส่วนราชการ,เอกชน,รัฐวิสาหกิจ,หนังสือพิมพ์,อินเทอร์เน็ต,ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544 ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนชุมชนหมู่บ้านวังโรงใหญ่ , คู่มือสำหรับประชาชนเพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง , และเอกสารเพิ่มเติมอื่น ๆ

ข. ประเภทของข้อมูล (ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา 2545 : 95-96) ข้อมูลที่เก็บได้จากแหล่งของข้อมูลจะสามารถแยกออกได้เป็น 2 ลักษณะ คือ

1. เชิงปริมาณ (Quantitative Data) คือข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้เป็นตัวเลขที่สามารถนับได้เป็นข้อมูลที่สามารถนำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีทางสถิติได้หลายวิธี อาทิ ปริมาณจำนวนผู้ประกอบการรายย่อยในชุมชน จำนวนกลุ่มอาชีพต่าง ๆ รายได้ของชาวบ้านในชุมชน จำนวนสมาชิกในครอบครัว จำนวนเงินทุนที่มีในแต่ละครอบครัว จำนวนสมาชิกในชุมชนที่ประกอบอาชีพหาเลี้ยงครอบครัวได้

2. เชิงคุณภาพ (Qualitative Data) คือ ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากการบรรยายความรู้สึก ความคิดเห็น ทศนคติของชาวบ้านในชุมชน โดยจะนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เชิงคุณภาพ เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับความเข้าใจของชาวบ้านเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ข้อมูลเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของชุมชนหลังจากที่ได้มีกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติของชาวบ้านที่มีต่อประธานกรรมการกองทุนหรือกรรมการกองทุน

3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ในการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ครั้งนี้ใช้วิธีเก็บข้อมูล ดังต่อไปนี้

1. การสัมภาษณ์ (Interview) (ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา , 2547 : 97) เป็นวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการเผชิญหน้าระหว่างผู้ประเมินกับผู้ให้การประเมินที่เป็นรายบุคคลหรือกลุ่มบุคคล เพื่อสนทนากันในประเด็นที่ผู้ประเมินต้องการข้อมูล

2. การใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) (ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา , 2544:97) เป็นวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล แล้วจัดส่งให้กลุ่มเป้าหมายได้ดำเนินการตามคำชี้แจงที่กำหนดให้ เมื่อตอบคำถามเสร็จแล้วให้ส่งกลับคืนแก่ผู้ประเมิน

3. การสังเกต (Wpservation) (ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา , 2545: 97) เป็นวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบวิธีการสังเกตพฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมายตามโครงสร้างของพฤติกรรมที่ต้องการสังเกตโดยกลุ่มเป้าหมายไม่รู้ตัว จะทำให้ได้ข้อมูลที่สอดคล้องกับความเป็นจริงที่ต้องการ

4. ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำไปประเมินโครงการกองทุนชุมชน หลังจากที่ได้ข้อมูลและหลักฐานต่าง ๆ ที่ต้องการแล้ว นำข้อมูลมาประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในประเด็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุน

5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมิน

ผลการศึกษานี้จะได้ประโยชน์ดังนี้

1. ได้ทราบและมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินและกระบวนการจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
2. ได้ทราบและมีความเข้าใจปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคและสนับสนุนการดำเนินงานของกองทุนฯ
3. ได้ตัวชี้วัด ความเข้มแข็งของการบริหารการพัฒนาเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านฯ และแนวทางการวัดความสำเร็จในโครงการพัฒนาต่าง ๆ ระดับหมู่บ้านและชุมชน

บทที่ 2

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กรณีศึกษาบ้านหนองสองห้อง หมู่ที่ 10 ตำบลวังโรงใหญ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ทั้งที่เป็น นโยบายหลักการ ระเบียบและวิธีปฏิบัติต่าง ๆ รวมทั้งแนวคิดทฤษฎีการประเมิน และหลักวิชาที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งมีเนื้อหา ดังนี้

1. นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

เป็นนโยบายของทางรัฐบาลเพื่อเป็นการส่งเสริมสร้างการพึ่งพาตนเองของชุมชนและหมู่บ้านในด้านการเรียนรู้ พัฒนาความคิดริเริ่ม และการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในชุมชน เสริมสร้างศักยภาพทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนในท้องถิ่น โดยรัฐบาลได้จัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกองทุนละ 1 ล้านบาท พร้อมส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบการบริหารจัดการการเงินกองทุนหมุนเวียนของแต่ละหมู่บ้าน โดยให้สมาชิกในชุมชนเป็นผู้จัดระบบและบริหารกันเอง เพื่อเป็นรากฐานในการพัฒนาระบบเศรษฐกิจของประเทศให้มั่นคงต่อไป

1.1 หลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

- เพื่อกระจายอำนาจให้ชุมชน และท้องถิ่น และพัฒนาประชาธิปไตยขั้นพื้นฐาน
- เสริมสร้างจิตสำนึกและความสามัคคีในชุมชนและท้องถิ่น
- เพื่อเกื้อกูลประโยชน์ให้แก่ผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านและชุมชน
- เชื่อมโยงกระบวนการในการเรียนรู้ร่วมกันระหว่าง ชุมชน หน่วยงานราชการ เอกชน และประชาสังคม
- เพื่อให้ชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคตของตนเอง และสนับสนุนภูมิปัญญาของตนเองให้ยั่งยืนต่อไป
- ติดตามและประเมินผล โดยมีตัวชี้วัดประสิทธิภาพของกองทุน

1.2 วัตถุประสงค์ที่สำคัญในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

- ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการการเงินกองทุนของตนเอง

- เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม เพื่อแก้ไขปัญหาและส่งเสริมสร้างศักยภาพ ส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้าน และชุมชนเมือง สำหรับการลงทุนเพื่อ พัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ ลดภาวะรายจ่าย บรรเทาเหตุฉุกเฉินและ ความจำเป็นเร่งด่วน และนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิการที่ดีแก่ประชาชน ในหมู่บ้าน
- กระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกัน ทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต

2. ระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

ระเบียบที่มีความเกี่ยวข้องกับการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจะมีด้วยกัน 3 ระเบียบ คือ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แห่งชาติ พ.ศ.2544 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชน เมืองแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2544 และระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่ง ชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 ซึ่งจะมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 ระเบียบนี้จะประกอบไปด้วย 2 หมวด โดยมีสาระสำคัญดังนี้ (รายละเอียดดูภาคผนวก ก.)

หมวด 1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ กล่าวถึงจำนวนกรรมการ ของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ วาระการดำรงตำแหน่งของกรรมการผู้ ทรงคุณวุฒิ สาเหตุของการพ้นจากตำแหน่งของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่นอกเหนือจากการพ้น ตำแหน่งตามวาระ จำนวนองค์ประชุมของกรรมการ อำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการและการ ได้ค่าเบี้ยประชุมและค่าตอบแทนของคณะกรรมการ

หมวดที่ 2 สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกล่าวถึงหน่วย งานที่สำนักงานคณะกรรมการ ฯ สังกัดอยู่และอำนาจหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการ ฯ

2.2 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2544 โดยระเบียบฉบับนี้จะเป็นการแก้ไขและเพิ่มเติมฉบับที่แล้ว โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้ (รายละเอียดดูภาคผนวก ก.)

1. ชื่อของระเบียบที่เปลี่ยนเป็น “ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2544”
2. จำนวนกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการที่เปลี่ยนแปลง โดยให้เปลี่ยนจาก “คณะกรรมการอาจแต่งตั้งกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการจำนวนไม่เกิน 3 คน” เป็น “ คณะกรรมการอาจแต่งตั้งกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการจำนวนไม่เกิน 4 คน”

2.3 ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 ประกอบไปด้วย 9 หมวด โดยมีสาระสำคัญดังนี้

หมวด 1 ข้อความทั่วไป กล่าวถึงชื่อของระเบียบ วันประกาศบังคับใช้ของระเบียบนี้ ความหมายของคำต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และผู้รักษาการตามระเบียบนี้

หมวด 2 กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ กล่าวปรัชญาหรือหลักการสำคัญของกองทุน ฯ วัตถุประสงค์ของกองทุน ฯ การจำแนกของทรัพย์สินที่เป็นส่วนประกอบของกองทุน ฯ การเปิดบัญชีเงินฝากธนาคาร การจัดสรรเงินและระยะเวลาการโอนเงิน การบริหารจัดการและเบิกจ่ายเงินของคณะกรรมการกองทุน และการระงับการจ่ายเงินให้กับคณะกรรมการกองทุน

หมวด 3 คณะอนุกรรมการสนับสนุนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กล่าวถึงจำนวนกรรมการของคณะกรรมการการสนับสนุน และอำนาจหน้าที่ของคณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัด

หมวด 5 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กล่าวถึงจำนวนกรรมการของคณะกรรมการกองทุน คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของกรรมการกองทุน อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการกองทุน วาระการดำรงตำแหน่งของกรรมการกองทุน สาเหตุของการพ้นจากตำแหน่งของกรรมการกองทุนที่นอกเหนือจากการพ้นตำแหน่งตามวาระ การเลือกประธานกรรมการกองทุนและตำแหน่งอื่น ๆ และจำนวนกรรมการที่ถือว่าครบองค์ประชุม

หมวด 6 กองทุนและสมาชิกกองทุน กล่าวถึงการจำแนกทรัพย์สินของกองทุนหมู่บ้านและกองทุนชุมชนเมือง ประเภทคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของสมาชิกกองทุน การกำหนดระเบียบของกรรมการกองทุน การประชุมใหญ่สามัญประจำปีของผู้ถือหุ้น การประชุมวิสามัญของผู้ถือหุ้น จำนวนสมาชิกที่ถือว่าครบองค์ประชุม และการออกเสียงของสมาชิก

หมวด 7 การกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กล่าวถึงการกู้ยืมเงินของสมาชิก การอนุมัติเงินกู้ของคณะกรรมการ การบันทึกความเห็นในแบบคำขอกู้ยืมเงิน หลักประกันเงินกู้ของผู้กู้เงิน การกำหนดระยะเวลาชำระคือเงินกู้ บทลงโทษแก่ผู้กู้ไม่ยอมชำระคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ย และบทลงโทษแก่ผู้กู้ที่มีการนำเงินกู้ไปใช้ผิดประเภท

หมวด 8 การทำบัญชีและการตรวจสอบ กล่าวถึงการทำบัญชีของกองทุนของคณะกรรมการกองทุน การจัดงบการเงินและการแต่งตั้งผู้ตรวจสอบบัญชีกองทุน และการจัดสรรกำไรสุทธิ เมื่อสิ้นปีงบประมาณ

หมวด 9 การทำบัญชีและการตรวจสอบ กล่าวถึงการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุน การคัดเลือกกรรมการกองทุนใหม่เมื่อครบหนึ่งปี การขอคำเนิการขอขึ้นทะเบียนจัดตั้งกองทุน การเปิดบัญชีเงินฝากออมทรัพย์ และการประเมินผลการดำเนินการตามระเบียบ

2.4 ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหนองสองห้องมีดังต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุน

- (1) เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนให้กับสมาชิก
- (2) เพื่อส่งเสริมการออมทรัพย์ด้วยวิธีการถือหุ้น การฝากเงินสัจจะ และการรับฝาก
- (3) เพื่อให้บริการเงินกู้แก่สมาชิก
- (4) เพื่อพัฒนาจิตใจสมาชิกให้เป็นคนดี มีคุณธรรม
- (5) เพื่อพัฒนาสมาชิกให้เป็นคนดี มีคุณธรรม

2. แหล่งที่มาของกองทุน ประกอบด้วยเงินและทรัพย์สิน ดังนี้

- (1) เงินที่ได้รับจัดสรรจากคณะกรรมการ
- (2) เงินกู้ยืม
- (3) ดอกผลหรือผลประโยชน์ใด ๆ ที่เกิดจากเงินกองทุน
- (4) ค่าธรรมเนียมแรกเข้า
- (5) เงินฝากสัจจะและเงินรับฝาก
- (6) เงินค่าหุ้น
- (7) เงินสมทบจากกลุ่ม หรือองค์กรสมาชิก

3. คุณสมบัติของสมาชิก

(1) เป็นผู้พำนัก หรืออาศัยอยู่ในหมู่บ้านหนองสองห้องเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 1 ปี ก่อนการจัดตั้งกองทุน

(2) เป็นผู้ที่มีนิสัยอันดีงาม มีความรู้ ความเข้าใจ เห็นชอบด้วยหลักการของกองทุน และสนใจที่เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมกองทุน

- (3) เป็นผู้พร้อมจะปฏิบัติตามระเบียบของกองทุน
- (4) เป็นผู้ที่คณะกรรมการ ได้มีมติเห็นชอบให้เข้าเป็นสมาชิก
- (5) อดทน เสียสละและเห็นแก่ประโยชน์ของกองทุนเป็นสำคัญ

- (6) มีเงินฝากสัจจะ และถือหุ้นอย่างน้อยหนึ่งหุ้น
4. การสมัครเข้าเป็นสมาชิก
  - (1) ยื่นคำขอสมัครเป็นสมาชิกกองทุน
  - (2) เสียเงินค่าสมัครหรือค่าธรรมเนียมเป็นจำนวนเงิน 20 บาท
  - (3) ประธานลงชื่อรับรองการเป็นสมาชิกตามมติของคณะกรรมการกองทุน
5. สมาชิกขาดหรือพ้นสภาพการเป็นสมาชิก ถ้า
  - (1) ตาย
  - (2) ลาออก และได้รับอนุมัติการลาออกจากคณะกรรมการกองทุน
  - (3) วิกลจริต จิตฟั่นเฟือน หรือศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ
  - (4) ที่ประชุมใหญ่มีมติให้ออกด้วยคะแนนเสียง 2 ใน 3 ส่วน
  - (5) จงใจฝ่าฝืนระเบียบของกองทุนหรือแสดงความเป็นปรปักษ์
  - (6) จงใจปิดบังความจริงที่ควรแจ้งให้ทราบในวันสมัคร
  - (7) นำทรัพย์สินของกองทุนไปใช้ผิดวัตถุประสงค์

3. หลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติในการดำเนินการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (รายละเอียดดูภาคผนวก ก.)

3.1 แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ก. แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มี ส่วนช่วยในกระบวนการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุน

ข. คุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุน ซึ่งมีรายละเอียดตามที่กำหนด

3.2 แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจัดทำขึ้น เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองได้ประเมินความพร้อมในด้านต่าง ๆ ของหมู่บ้านและชุมชนรวมทั้งให้ข้อมูลรายละเอียดตามความเป็นจริง เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาตินำไปใช้ประโยชน์ในการกำหนดนโยบายและแนวทางในการพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีความเจริญก้าวหน้าทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคมต่อไป สำหรับหมู่บ้านหรือชุมชนเมืองจะต้องมีความพร้อมในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. มีระเบียบข้อบังคับในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
2. มีคณะกรรมการครบตามที่ระเบียบคณะกรรมการกองทุนกำหนด
3. มีวิธีการในการบริหารเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
4. มีสมาชิกกองทุนครบตามที่ระเบียบคณะกรรมการกองทุนกำหนด

5. มรการเปิดบัญชีเงินฝากธนาคารออมสินแล้ว
6. มีอัตราดอกเบี้ยของเงินกู้
7. มีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาเงินกู้
8. มีวิธีการควบคุมและติดตามการใช้เงินกู้
9. มีวิธีป้องกันความเสี่ยงภัยในการให้กู้
10. มีวิธีการแก้ไขปัญหาในกรณีที่สมาชิกได้รับเงินกู้ไปแล้ว ไม่ส่งใช้คืนเงินต้น
11. มีแนวทางในการบริหารกองทุนและชุมชนเมืองในด้านการจัดสวัสดิการให้

แก่ประชาชนในหมู่บ้านและชุมชน

3.3 การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ในการพิจารณาเงินกู้ให้กับผู้กู้ นั้น คณะกรรมการกองทุนจะต้องดำเนินการตามวิธีที่กำหนดไว้ให้ ดังต่อไปนี้

1. ให้ผู้กู้เงินจากกองทุนจัดทำคำขอกู้โดยระบุวัตถุประสงค์อย่างชัดเจน
2. คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจอนุมัติเงินกู้รายหนึ่ง ไม่เกิน 20,000 บาท
3. ให้คณะกรรมการกองทุนเรียกหลักประกันเงินกู้ซึ่งจะเป็นบุคคลหรือทรัพย์สินที่ได้จากผู้กู้
4. ให้คณะกรรมการกองทุนกำหนดอัตราผลตอบแทนหรือดอกเบี้ยของเงินฝากหรือเงินกู้ให้เป็นอัตราที่แน่นอน
5. ให้คณะกรรมการกำหนดระยะเวลาการใช้เงินกู้พร้อมดอกเบี้ยคืน โดยไม่ให้เกิน 1 ปี
6. ถ้าผู้กู้ผิดสัญญาไม่ชำระเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนคืนให้ผู้กู้เสียค่าปรับตามจำนวนที่กองทุนได้กำหนด

สำหรับกรณีกองทุนหมู่บ้านหนองสองห้องนั้น ก็จะมีดำเนินการพิจารณาเงินกู้ตามวิธีของชุมชนเอง เพื่อให้สอดคล้องกับชุมชนก็จะมีการจัดเป็นหัวข้อใหญ่ ๆ 4 หัวข้อ ซึ่งจะมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ผู้กู้จะต้องอาศัยอยู่ในเขตหมู่บ้านหนองสองห้อง
2. ผู้กู้จะต้องเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านหนองสองห้องอย่างน้อย 3 เดือน
3. ให้ผู้กู้เงินจากกองทุนจัดทำคำขอกู้โดยระบุวัตถุประสงค์อย่างชัดเจน
4. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหนองสองห้องมีอำนาจอนุมัติเงินกู้รายหนึ่งไม่เกิน

20,000 บาท

ไปหรือทรัพย์สินก็ได้จากผู้กู้

6. คณะกรรมการกองทุนกำหนดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ที่ 6% ต่อปี
7. ให้คณะกรรมการกำหนดระยะเวลาการใช้เงินกู้พร้อมดอกเบี้ยคืน ภายในระยะเวลาไม่เกิน 1 ปี โดยต้องส่งเมื่อครบกำหนด 1 ปี
8. ถ้าผู้กู้ผิดสัญญาไม่ชำระเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนคืน ก็จะทำให้กรรมการตรวจสอบไปทำการเตือน และผู้กู้เสียค่าปรับตามจำนวนที่กองทุนได้กำหนด
9. ถ้าผู้กู้ยังทำการผิดสัญญาต่อไปโดยไม่มีเหตุอันควร ทางคณะกรรมการก็จะลงโทษด้วยการตัดชื่อออกจากกองทุน และให้คืนเงินต้นทั้งหมดพร้อมทั้งดอกเบี้ย

3.4 การวิเคราะห์เอกสาร โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการคือ นโยบายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แห่งชาติที่ดำเนินการจ้างและให้ทุนแก่บัณฑิตเพื่อ ไปประจำกองทุนและศึกษาหลักสูตรการจัดการและการประเมินโครงการคู่กันไปด้วย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการกองทุนเพื่อสร้างรายได้ให้แก่บัณฑิตที่ว่างงานจำนวน 74,881 คน เพื่อสร้างศักยภาพและยกระดับการศึกษาของบัณฑิต และเพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองรวมทั้งข้อมูลของหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพด้วย และผลที่คาดว่าจะได้รับจากการบริหารจัดการคือ 1. สามารถกระตุ้นเศรษฐกิจภายในชุมชนได้ 2. สามารถเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนชุมชนให้พึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน ตามลำดับ

4. หลักการประเมินโครงการ และซีพีพีโมเดล (CIPP Model)

แนวคิดและรูปแบบการประเมินของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam,s CIPP Model) (ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา,2545 : 89-91) ที่ได้กล่าวว่า “การประเมิน เป็นกระบวนการของการระบุหรือกำหนดข้อมูลที่ต้องการ รวมทั้งการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ให้เกิดสารสนเทศที่มีประโยชน์ เพื่อนำเสนอสำหรับใช้เป็นทางเลือกในการตัดสินใจ”

ตามแนวคิดและรูปแบบการประเมินของสตัฟเฟิลบีมได้กำหนดประเด็นการประเมินออกเป็น 4 ประเภท ตามรูปแบบการประเมินของสตัฟเฟิลบีมได้กำหนดประเด็นการประเมินออกเป็น 4 ประเภท ตามรูปแบบการประเมินแบบซีพี (CIPP Model) ซึ่งมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1. การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation : C)

เป็นการประเมินก่อนดำเนินการ โครงการ เพื่อพิจารณาความพร้อมในด้านต่าง ๆ ที่สนใจในการดำเนินโครงการ

2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation:I)

เป็นการประเมิน เพื่อพิจารณาความพอเพียงของทรัพยากรที่จำเป็น รวมทั้งเทคโนโลยี และแผนการของการดำเนินการ โครงการ

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation :P)

เป็นการประเมิน เพื่อหาข้อดีข้อเสียในการดำเนินการ สำหรับนำมาเป็นข้อมูลในการปรับปรุงให้การดำเนินการมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

4. การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น (Product Evaluation:P)

เป็นการประเมิน เพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับจุดประสงค์ของโครงการ ทำให้ทราบได้ว่าโครงการควรจะมีการพัฒนารูปแบบอย่างไร

นอกจากนี้แล้ว สิ่งที่จะต้องทำให้สอดคล้องกับการประเมินทั้ง 4 ประเภท นั่นก็คือ การตัดสินใจ ซึ่งการตัดสินใจจะมีรูปแบบต่าง ๆ ดังนี้

1. การตัดสินใจเพื่อการวางแผน (Planning Decisions)

การตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินสภาพแวดล้อมที่ได้ เพื่อนำไปใช้กำหนด ประสงค์ของโครงการ

2. การตัดสินใจเพื่อกำหนดโครงสร้างการ (Structuring Decisions)

เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินเบื้องต้นที่ได้ เพื่อนำไปใช้ในการกำหนดรูปแบบของแผนงาน รวมทั้งขั้นตอนของกรดำเนินการโครงการด้วย

3. การตัดสินใจเพื่อนำโครงการไปปฏิบัติ (Implementing Decisions)

เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินกระบวนการ เพื่อนำไปใช้ปรับปรุงแก้ไขการดำเนินการให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด

4. การตัดสินใจเพื่อทบทวนโครงการ (Recycling Decisions)

เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น เพื่อผลของการตัดสินใจในการยุติ สัมเลิก หรือปรับขยายโครงการ

5. เอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

5.1 คู่มือสำหรับประชาชน เพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองซึ่งมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้ คือ

1. นโยบาย
2. ปรัชญา
3. วัตถุประสงค์
4. หลักการจัดสรรเงิน

5. การเตรียมความพร้อม
6. ความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้าน และกองทุนชุมชนเมือง

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ

1. วิธีดำเนินการประเมินโครงการ

รูปแบบที่ประยุกต์ใช้ในการประเมินครั้งนี้ คือ ซิฟฟ์โมเดล ตามกรอบความคิดทฤษฎีที่ได้เสนอไว้ในบทที่ 1 ซึ่งประกอบด้วย การประเมิน 4 องค์ประกอบ ทั้งระดับหมู่บ้านและระดับรายบุคคล (ผู้กู้) ดังนี้

1.1 การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation) เป็นการประเมินสภาพทั่วไปของหมู่บ้านและรายบุคคล (ผู้กู้)

1.2 การประเมินปัจจัย (Input Evaluation) เป็นการประเมินปัจจัยนำเข้าของกระบวนการกองทุนหมู่บ้าน ทั้งระดับหมู่บ้านและรายบุคคล (ผู้กู้)

1.3 การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินกระบวนการจัดการกองทุนหมู่บ้าน ทั้งระดับหมู่บ้านและรายบุคคล (ผู้กู้)

1.4 การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) เป็นการประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้นจากกระบวนการบริหารจัดการกองทุน ทั้งระดับหมู่บ้านและรายบุคคล (ผู้กู้)

นอกจากนี้แล้ว สิ่งที่ได้ตามมาจากการประเมินทั้ง 4 ประเภท นั่นก็คือ การตัดสินใจ ซึ่งการตัดสินใจมีรูปแบบต่าง ๆ ดังนี้

1. การตัดสินใจเพื่อการวางแผน (Planning Decnning)

เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินสภาพแวดล้อม ที่ได้นำไปใช้ในการกำหนดจุดประสงค์ของโครงการให้สอดคล้องกับแผนการดำเนินการ

2. การตัดสินใจเพื่อกำหนดโครงสร้างของโครงการ (Structuring Secisions)

เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินเบื้องต้น ที่ได้นำไปใช้ในการกำหนดโครงสร้างของแผนงาน และขั้นตอนของการดำเนินโครงการ

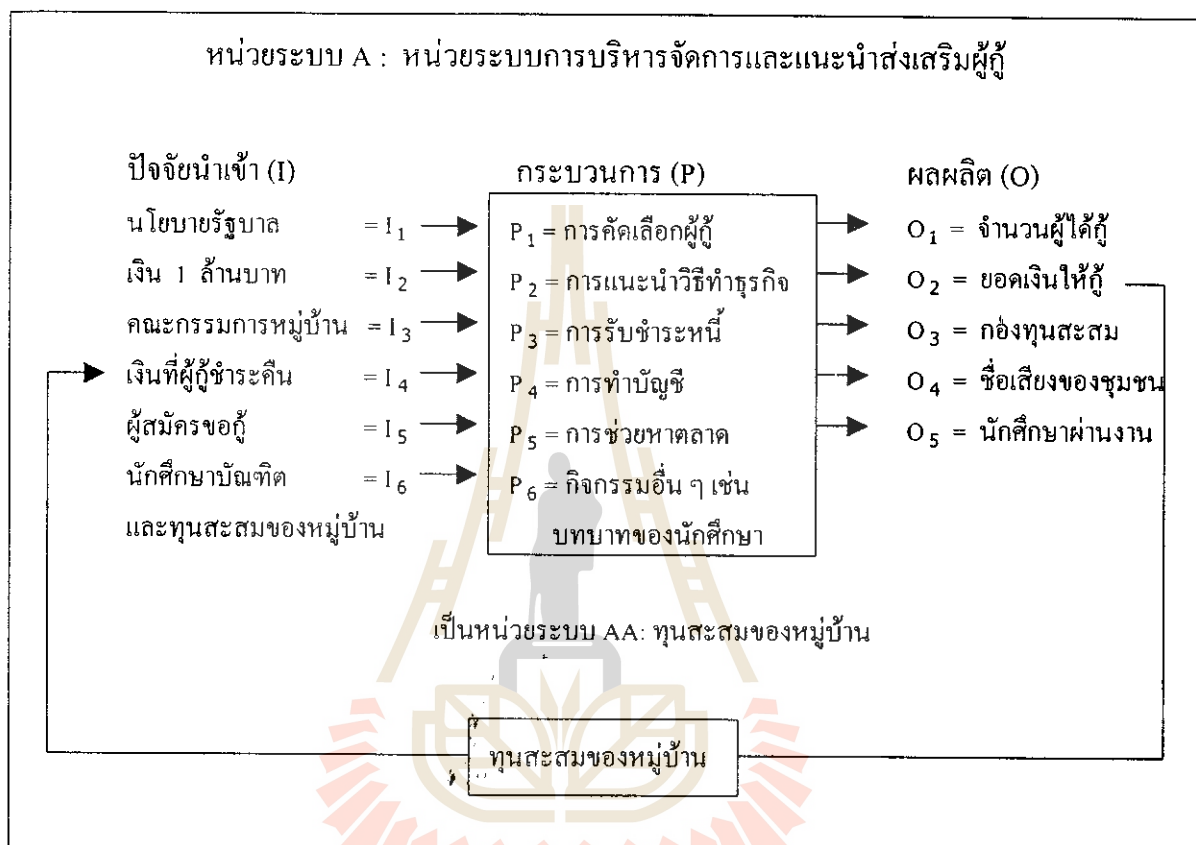
3. การตัดสินใจเพื่อนำโครงการไปปฏิบัติ (Implementing Decisions)

เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินกระบวนการ เพื่อพิจารณาควบคุมการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนและปรับปรุงแก้ไขการดำเนินการให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด

4. การตัดสินใจเพื่อทบทวนโครงการ (Recycling Decisions)

เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น เพื่อพิจารณาการยุติ ล้มเลิกหรือปรับขยายโครงการที่นำไปใช้ในโอกาสต่อไป

เมื่อนำทฤษฎี CIPP Model มาประยุกต์ให้ประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองสามารถนำมาเขียนเป็นแผนผังโครงร่างได้ดังต่อไปนี้

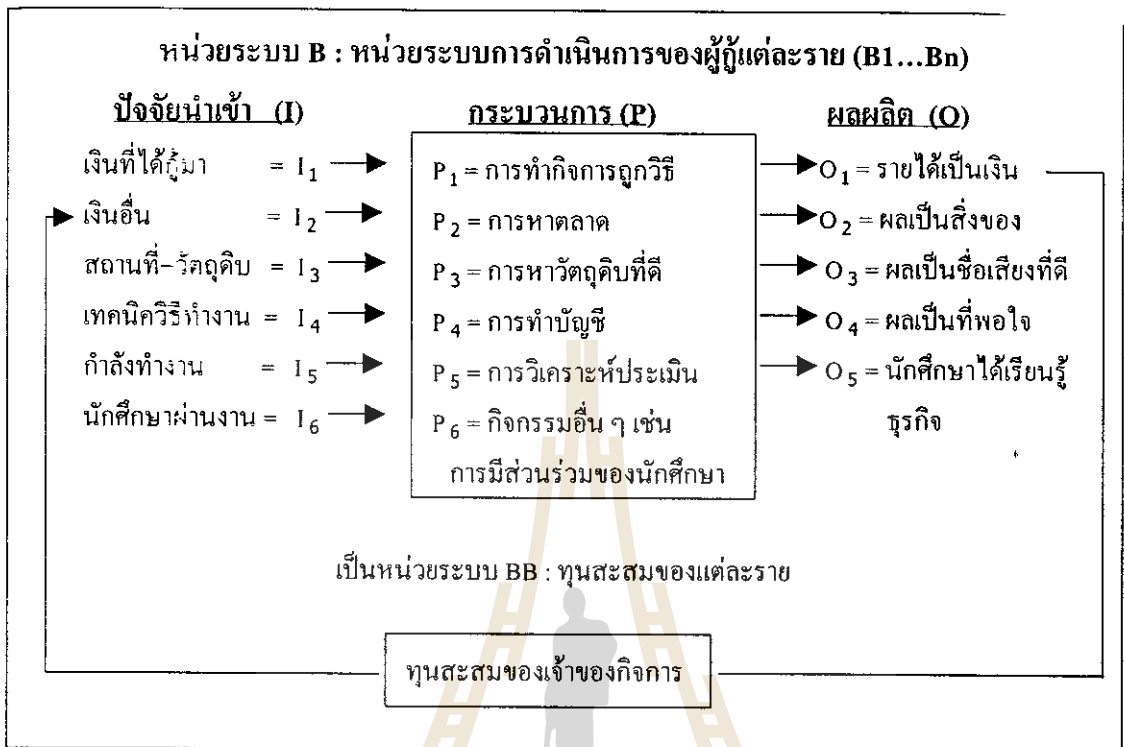
แผนภาพที่ 3 ระบบการทำงานของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (หน่วยระบบ A) (ชุดสารนิพนธ์, 2545-21)

จากแผนภาพที่ผ่านมาข้างต้นนั้น คือ หน่วยระบบ A ได้แก่ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ โดยมีหน่วยระบบสะสมทุนเป็นหน่วยระบบพ่วง คือ หน่วยระบบ AA

สำหรับหน่วยระบบ A โดย I_n คือ ปัจจัยนำเข้า

P_n คือ กระบวนการทำงานและ

O_n คือ ผลผลิต

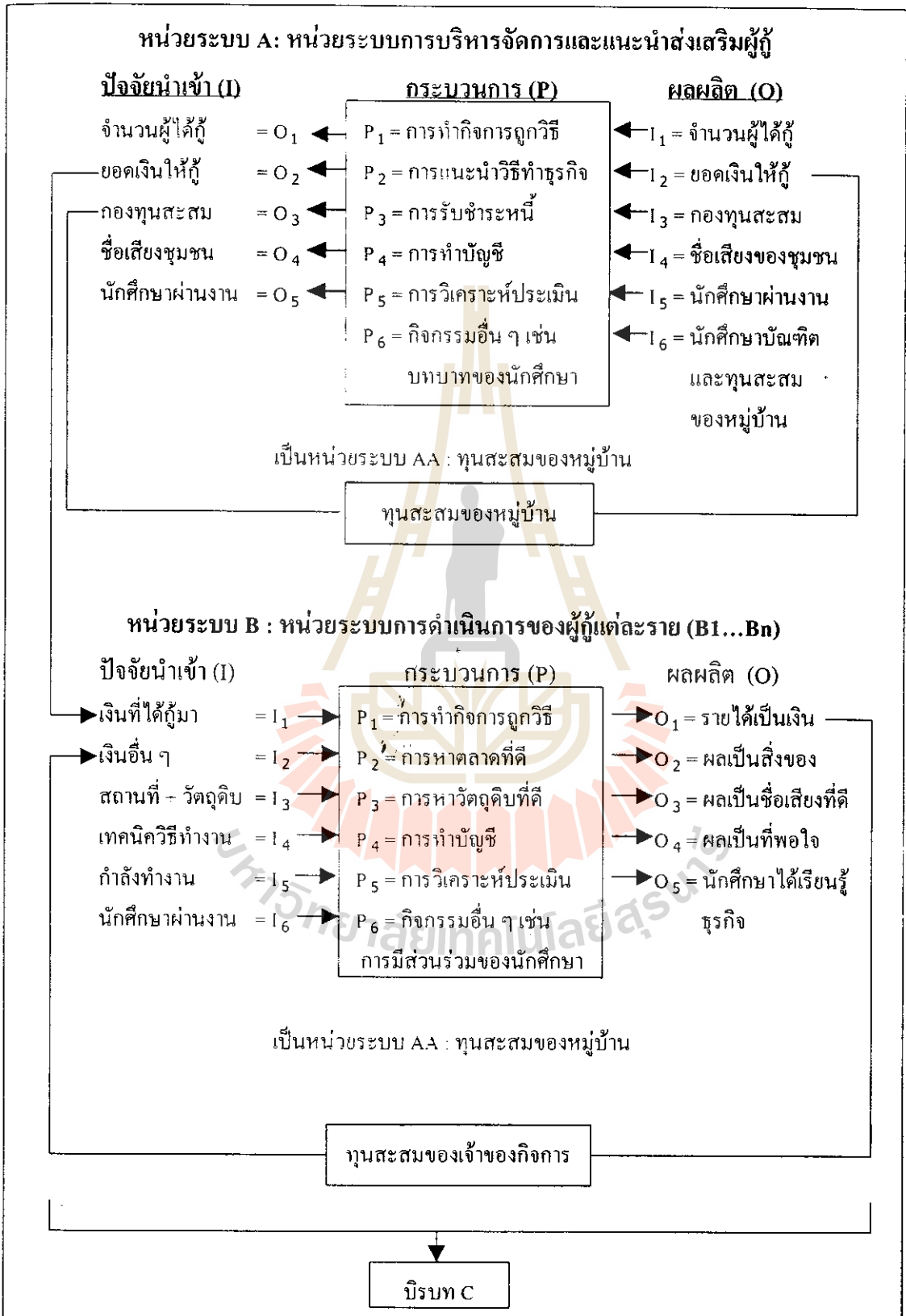
แผนภาพที่ 4 ระบบการทำงานของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (หน่วยระบบ B) (ชุด วิชาการนิพนธ์, 2545:21)

หน่วยระบบ B ได้แก่ หน่วยระบบการดำเนินกิจกรรมของผู้ดูแลรายโดยมีหน่วยระบบสะสมทุนเป็นหน่วยระบบพ่วง คือ หน่วยระบบ BB

- I คือ ปัจจัยนำเข้าที่นำมาประกอบกิจการของผู้ดูแลราย
- P คือ กระบวนการทำอาชีพตามรายการ
- O คือ ผลผลิตของผู้ดูแลราย

เมื่อนำรูปจากแผนภาพจากแผนภาพที่ 3 และ 4 มาแสดงร่วมกัน ทำให้แสดงองค์ประกอบภายในของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนในรูปแบบของ “ชีพโมเดล” ซึ่งมีส่วนประกอบดังนี้

แผนภาพที่ 5 ระบบการทำงานของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง(เชื่อม Aและ B) (

ความเชื่อมโยงหน่วยระบบ A และ B คือ หน่วยระบบ A เป็นผู้ให้เงินแก่หน่วยระบบ B และอาจช่วยหาทำเลที่ขายสินค้า หรือตลาด ตลอดจนช่วยหาวิธีแนะนำดำเนินกิจการให้ได้ผลดี หน่วยระบบ B เมื่อดำเนินกิจการได้ผลดี ส่งคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยให้หน่วยระบบ A

บริษัท C หมายถึง บริษัทย่อยของหน่วยระบบ A และ B เป็นหน้าที่ของรัฐบาลและประชาชนในชุมชน ที่สร้างหน่วยระบบและจัดหาปัจจัยนำเข้า ตลอดจนกระบวนการทำงานและกำหนดหน่วยเป้าหมายของผลผลิต

บริษัท C ในที่นี้หมายถึง สิ่งแวดล้อมของหน่วยระบบ A และ B เป็นสภาพภูมิประเทศและประชากรของชุมชน ตลอดจนสภาพเศรษฐกิจโดยทั่วไปของประเทศและนโยบายของรัฐบาล

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร

คำว่า ประชากร ที่ใช้ในการประเมินมีความหมายว่ากลุ่มทั้งหมดสิ่งที่ต้องการศึกษาวิจัยซึ่งสามารถแบ่งประชากรของการประเมินโครงการออกเป็น 2 ประเภทตามขอบเขตของการวิจัย คือ

1) ประชากรแบบจำกัด

ประชากรแบบจำกัด คือ ประชากรที่สามารถเจนนับจำนวนประชากรได้ทั้งหมดนั่นเอง ตัวอย่างเช่น จำนวนประชากรในหมู่บ้านหนองสองห้อง เป็นต้น

2) ประชากรแบบไม่จำกัด

ประชากรแบบไม่จำกัด คือ ประชากรที่ไม่สามารถเจนนับจำนวนประชากรได้ทั้งหมดนั่นเอง เช่น จำนวนก้อนหินทั้งหมดที่มีอยู่ในหมู่บ้าน หนองสองห้อง

สำหรับประชากรที่ใช้ในการทำการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกรณีหมู่บ้านหนองสองห้องนั้น ใช้ประชากรในรูปแบบประชากรแบบจำกัด หมายถึง จำนวนประชากรทั้งหมดที่มีจำนวน 256 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง

คำว่า กลุ่มตัวอย่าง ในการประเมินโครงการหมายถึง กลุ่มที่ถูกเลือกจากประชากรขึ้นมาเป็นตัวอย่างเพื่อใช้เป็นตัวแทนของประชากรในการประเมิน ดังนั้น กลุ่มตัวอย่าง คือ ตัวแทนของประชากรที่ผู้ประเมินนำมาใช้ในการประเมิน ผลการประเมินที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างถือเป็นผลการประเมินจากประชากรด้วยเช่นกัน

วิธีการสุ่มตัวอย่างจากประชากร

บริษัท C ในที่นี้หมายถึง สิ่งแวดล้อม เช่น สภาพภูมิประเทศและประชากรของชุมชน ตลอดจนสภาพเศรษฐกิจโดยทั่วไปของประเทศและนโยบายของประเทศ

1. การเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ทฤษฎีความน่าจะเป็น

การเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ทฤษฎีความน่าจะเป็นนี้ กลุ่มตัวอย่างที่เลือกต้องสามารถใช้แทนจำนวนประชากรที่ต้องการศึกษาทั้งหมดได้เลย โดยกลุ่มตัวอย่างที่ทุกหน่วยของประชากรมีโอกาสถูกเลือกเท่าเทียมกัน เช่น ถ้าต้องการศึกษาเรื่องทัศนคติของผู้ประกอบอาชีพทางการเกษตร คือ ปลุกอ้อยขึ้นมาเพียง 10 % ของผู้ปลุกอ้อยทั้งหมดแล้วถือว่าเป็นความคิดของกลุ่มอาชีพปลุกอ้อยทั้งหมด

2. การเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ทฤษฎีความน่าจะเป็น

การเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยไม่ใช้ทฤษฎีความน่าจะเป็นนี้ เป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ทุกหน่วยของประชากรมีโอกาสถูกเลือกอย่างไม่เท่าเทียมกัน และผู้ประเมินไม่สามารถกำหนดหรือประมาณค่าโอกาสที่ใช้เลือกกลุ่มตัวอย่างได้

สำหรับการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกรณีหมู่บ้านหนองสองห้อง โดยใช้แบบสำรวจต่าง ๆ นั้นจะใช้กลุ่มตัวอย่างในการประเมินโดยวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ทฤษฎีความน่าจะเป็นและเนื่องจากจำนวนครัวเรือนมี 72 ครัวเรือน จึงใช้กลุ่มตัวอย่างดังต่อไปนี้

ก. บร.1 (แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน) เลือกผู้ให้ข้อมูล 50% ของจำนวนครัวเรือนในหมู่บ้านหนองสองห้อง มีจำนวน 72 ครัวเรือน

ข. บร.2 (แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน) เลือกผู้ให้ข้อมูล 50% ของจำนวนครัวเรือนในหมู่บ้านหนองสองห้อง ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 72 ครัวเรือน

โดยทุกอาชีพผู้ศึกษาจะทำการสัมภาษณ์ให้ได้ถึง 50% แต่ว่าบางอาชีพจะมากกว่า 50% ขึ้นอยู่กับความสะดวกในการสัมภาษณ์

3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ

จากการศึกษาการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านได้แบ่งการประเมินออกเป็น 2 หน่วยระบบ คือ

3.1 หน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ ประกอบไปด้วยปัจจัยนำเข้า กระบวนการและผลผลิต ซึ่งแต่ละตัวประกอบด้วยตัวชี้วัดดังนี้ คือ

1. ปัจจัยนำเข้าประกอบด้วย
  - 1.1 นโยบายของรัฐบาล
  - 1.2 เงิน 1 ล้านบาท
  - 1.3 คณะกรรมการหมู่บ้าน

- 1.4 เงินที่ผู้กู้ชำระคืน
- 1.5 ผู้สมัครขอกู้
- 1.6 นักศึกษาบัณฑิต
- 1.7 ทุนสะสมของหมู่บ้าน
2. กระบวนการ ประกอบไปด้วย
  - 2.1 การคัดเลือกผู้กู้
  - 2.2 การแนะนำวิธีทำธุรกิจ
  - 2.3 การชำระหนี้
  - 2.4 การทำบัญชี
  - 2.5 การช่วยหาตลาด
  - 2.6 บทบาทของนักศึกษา
3. ผลผลิต ประกอบด้วย
  - 3.1 จำนวนผู้ได้กู้
  - 3.2 ยอดเงินให้กู้
  - 3.3 กองทุนสะสม
  - 3.4 ชื่อเสียงของชุมชน
  - 3.5 นักศึกษาผ่านงาน

3.2 หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้แต่ละราย

ประกอบไปด้วย ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และ ผลผลิต ซึ่งแต่ละตัวประกอบมีตัวชี้วัด ดังนี้ คือ

1. ปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วย
  - 1.1 เงินที่กู้มาได้
  - 1.2 เงินอื่น ๆ
  - 1.3 สถานที่และวัตถุดิบ
  - 1.4 เทคนิควิธีทำงาน
  - 1.5 กำลังทำงาน
  - 1.6 นักศึกษาผ่านงาน
2. กระบวนการ ประกอบไปด้วย
  - 2.1 การทำกิจกรรมธุรกิจ
  - 2.2 การหาตลาดที่ดี

- 2.3 การหาวัตถุประสงค์ที่ดี
- 2.4 การทำบัญชี
- 2.5 การวิเคราะห์ประเมิน
- 2.6 การมีส่วนร่วมของนักศึกษา
- 3. ผลผลิต ประกอบด้วย

- 3.1 รายได้เป็นเงิน
- 3.2 ผลเป็นสิ่งของ
- 3.3 ผลเป็นชื่อเสียงที่ดี
- 3.4 ผลเป็นที่พอใจ
- 3.5 นักศึกษาได้เรียนรู้ธุรกิจ

4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้แก่ แบบรายงานต่าง ๆ (บร.)และแบบเก็บข้อมูลอื่น ๆ เพิ่มเติม เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในกรณีหมู่บ้านหนองสองห้อง มีดังนี้

- 4.1 แบบรายงาน บร.1 (แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน)
- 4.2 แบบรายงาน บร.2 (แบบเก็บข้อเท็จจริงวัดความเข้มแข็งของชุมชน)
- 4.3 แบบรายงาน บร.3 (แบบรายงานความรู้ความเข้าใจและทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)
- 4.4 แบบรายงาน บร.4 (แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน)
- 4.5 แบบรายงาน บร.5 (แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)
- 4.6 แบบรายงาน บร.6 (แบบรายงานการจัดเวทีกลุ่มเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)
- 4.7 แบบรายงาน บร.7 (แบบรายงานผลการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาข้อเท็จจริงวัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชน)
- 4.8 แบบรายงาน บร.8 (โครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์)
- 4.9 แบบรายงาน บร.9 (แบบบันทึกการสัมภาษณ์)
- 4.10 แบบรายงาน บร.11 (แบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี)
- 4.11 แบบรายงาน บร.12 (แบบวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน)

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นกระบวนการที่มีขั้นตอนเริ่มต้นตั้งแต่การระบุประเด็นที่ต้องการเก็บรวบรวม การจัดลำดับข้อมูลอย่างเป็นระบบ ด้วยวิธีการและหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนแน่นอนและมีการกำหนดตัวชี้วัดของประเด็นที่ต้องการประเมิน ซึ่งข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มีทั้งในเชิงปริมาณที่เป็นตัวเลขและเชิงคุณภาพที่เป็นการบรรยายลักษณะของข้อมูลในรูปแบบของข้อความ

ผู้ประเมินสามารถทำการเก็บรวบรวมข้อมูลในการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในกรณีหมู่บ้านหนองสองห้องได้โดยอ้างอิงแหล่งข้อมูลตามวิธีต่อไปนี้

5.1 การเก็บข้อมูลจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ

ก. การสัมภาษณ์โดยตรง

ใช้ในกรณีจัดทำ บร.1 (แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน),บร.2 (แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน),บร.3(แบบรายงานความรู้ความเข้าใจและทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง),บร.4 (แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน),บร.5 (แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง),บร.6(แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง),บร.7(แบบรายงานผลการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชน),บร.8(โครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์)บร.(แบบบันทึกการสัมภาษณ์),บร.11(แบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี) และบร.12(แบบวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน)

ข. การใช้แบบสอบถาม

ใช้ในกรณีจัดทำ บร.3(แบบรายงานความรู้ความเข้าใจและทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง),บร.7(แบบรายงานผลการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนคติของประชาชน),บร9(แบบบันทึกการสัมภาษณ์)

ค. การสังเกต

ใช้ในกรณีจัดทำ บร.2(แบบเก็บข้อตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน),บร.11(แบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี)

5.2 การเก็บจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (ข้อมูลจากคู่มือกองทุนและเอกสารต่าง ๆ)

ใช้ในกรณีจัดทำ บร.1(แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน),บร.4(แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน)

หมายเหตุ บาง บร.อาจใช้วิธีการเก็บหลายวิธีร่วมกัน อาทิเช่น บร.1

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

สำหรับการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในกรณีหมู่บ้านหนองสองห้องครั้งนี้ ผู้ประเมินได้ใช้วิธีการวิเคราะห์ 2 วิธี ดังต่อไปนี้

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงประมาณ

ได้มีการคำนวณเพื่อหาตัวเลขที่ต้องการในแบบรายงาน บร.1(แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน),บร.(แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน),บร.4(แบบรายงานปฏิบัติงานรายเดือน) และบร.11(แบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี)

6.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ได้มีนำข้อความที่สำรวจมา เพื่อสรุปผลเป็นข้อสรุปที่ต้องการในแบบรายงาน บร.3(แบบรายงานความรู้ความเข้าใจและทัศนคติที่ต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง),บร.5(แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง),บร.6(แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)บร.7(แบบรายงานผลการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชน),บร.8(โครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์),บร.9(แบบบันทึกการสัมภาษณ์) และบร.12(แบบวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน)

บทที่ 4

ผลการติดตามการประเมินโครงการ

ผลการติดตามประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติครั้งนี้ผู้จัดทำได้ประกอบด้วยรายงานข้อมูลที่ได้กรอกรอบคอบคิดทฤษฎี แบบซีพีพีโมเดล (CIPP MODEL) ซึ่งเป็นรายงานที่ได้นำเสนอไปแล้วในบทที่ 2 และรายงานตามวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์แต่ละประการโดยที่จะใช้หลักการประเมินตามสภาพความเป็นจริง (Authentic Evaluation) เป็นสำคัญ ดังนั้นสำหรับตัวชี้วัดหรือตัวแปรที่ผู้จัดทำการประเมินไม่สามารถตั้งเกณฑ์การตัดสินได้ว่า "ดี-เลว" ก็จะนำเสนอข้อสภาพจริงเท่านั้น ส่วนตัวชี้วัดใดที่สามารถตั้งเกณฑ์ตัดสินใจได้ค่าได้ ก็จะแสดงเกณฑ์นั้นอย่างชัดเจนควบคู่ไปกับการนำเสนอข้อมูลและการนำเสนอข้อมูลอย่างชัดเจนนั้นจะเป็นไปตามวัตถุประสงค์ต่าง ๆ ดังนี้

1. ผลการประเมินบริบทชุมชน

1.1 บริบทระดับประเทศ จะทราบได้ว่า สภาพของพื้นดิน, ป่าไม้ สภาพของศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นและตัวบ่งชี้อื่นในการรายงานแบบรายงานต่าง ๆ

1.1.1 ความยากจนของประเทศในชุมชนและชุมชนเมือง คือการไม่มีทุนและขาดโอกาสเข้าถึงแหล่งเงินทุนเพื่อนำมาพัฒนาอาชีพสร้างรายได้ และลดค่าใช้จ่าย ตลอดจนบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วนของรัฐบาลมีเจตนารมณ์ที่จะแก้ไขปัญหาความยากจนของประเทศโดยมีการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อสร้างศักยภาพในการเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านสังคมและด้านเศรษฐกิจของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน

1.1.2 นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

1.1.2.1 จัดทำแผนงานพัฒนาและการส่งเสริม SMEs ในระดับหมู่บ้านและตำบลโดยจะต้องมีการศึกษาในการบริหารธุรกิจที่จะจัดทำอย่างเหมาะสมในสภาวะแวดล้อมและเศรษฐกิจของชุมชนนั้นต่อ

1.1.2.2 จะต้องมีการพัฒนาสำหรับศูนย์ข้อมูลข่าวสารทางด้านการค้าอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

1.1.2.3 สนับสนุนช่วยเหลือในด้านความเชื่อมโยงระหว่างภาครัฐและชาวบ้านให้มีความร่วมมือที่ดีและแนะนำวิธีการบริหารจัดการทำธุรกิจชุมชน

1.1.2.4 กระจายงบประมาณลงสู่ชนบทโดยผ่านทางโครงการกองทุนหมู่บ้าน ธนาคารประชาชนและโครงการอื่น ๆ เพื่อให้ประชาชนได้มีเงินลงทุนในการประกอบอาชีพ

1.1.3 ภาวะการขาดดุลการค้าระหว่างประเทศ เนื่องจากประเทศไทยไม่มีการส่งสินค้าจากต่างประเทศเข้ามาในประเทศมากซึ่งสินค้านำเข้าค่อนข้างแพงมาในประเทศและการส่งออกของประเทศไม่มากจึงทำให้เกิดสภาวะขาดดุลต่างประเทศทำให้เกิดการขาดดุลทางการค้ากับต่างประเทศ ทำให้ประเทศประสบปัญหาในด้านเงินลงทุนและยังไม่สามารถแก้ไขได้

1.1.4 สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน ในปัจจุบันประเทศไทยมรสภาวะแวดล้อมในทางเศรษฐกิจที่ไม่ดีนัก เนื่องจากว่าความเป็นอยู่ของประชาชนภายในประเทศไม่ดีมีการกู้หนี้ยืมสินมาเพื่อดำเนินชีวิตและประเทศไทยของเราก็มีการยืมเงินจากต่างประเทศทำให้เกิดหนี้ขึ้นมากมาย ไม่ว่าจะการเมืองหรือสภาวะการส่งออกของสินค้าของไทยเป็นไปอย่างไม่ดีนัก เพราะเกิดจากผลกระทบต่าง ๆ ทางสภาวะแวดล้อมที่ไม่ค่อยดีของประเทศไทย

1.1.5 ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน เกิดจากประชาชนมีการกู้หนี้ยืมสินมาเพื่อดำเนินชีวิตและมีความต้องการด้านต่าง ๆ มีสิ่งล่อใจให้มีความต้องการเพิ่มมากขึ้นและค่าใช้จ่ายก็สูงขึ้นในชีวิตประจำวันเกิดจากเศรษฐกิจของประเทศไม่ดีจึงทำให้ประชาชนมีความเดือดร้อนและเป็นหนี้เพิ่มมากขึ้น

1.2 บริบทระดับท้องถิ่น

1) ประวัติความเป็นมาของชุมชน

บ้านหนองสองห้องก่อตั้งขึ้นเมื่อประมาณ พ.ศ. 2500 หรือเมื่อ 45 ปีที่ผ่านมา โดยมีนายเทศ-นายทัศน์ ปรานิติพลกรัง สองพี่น้อง อพยพมาจากบ้านหนองไทร ตำบลบ้านกัน อำเภอสีกี้ว มาตั้งบ้านเรือนพร้อมทั้งลูกหลาน แต่ก่อนเป็นชื่อหมู่บ้านของชั้นเกวียน เนื่องจากเป็นทางวัวเทียมเกวียน ต่อมาเปลี่ยนเป็นชื่อหมู่บ้านหนองสองห้อง ตำบลวังโรงใหญ่ อำเภอสีกี้ว จังหวัดนครราชสีมา โดยมีผู้ใหญ่บ้านชื่อนายสุทิน ปรานิติพลกรัง และมีครัวเรือนทั้งหมด 72 ครัวเรือน

2) สภาพปัจจุบัน

สภาพปัจจุบันของหมู่บ้านหนองสองห้อง ดูโดยภาพรวมเป็นชุมชนที่มีความสงบสุขมีความสามัคคีปรองดองรักใคร่กัน มีการร่วมมือร่วมใจกันภายในชุมชน มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ความเป็นอยู่ของประชาชนในชุมชนจะอยู่กันแบบครอบครัวเดียวคืออยู่ใครอยู่มัน แต่จะมาดำเนินกิจกรรมร่วมกันเมื่อทางชุมชนกำหนดให้มีกิจกรรมหรือเทศกาลใด ๆ ในชุมชน ระบบสาธารณูปโภคในชุมชนมีครบครันไม่ว่าไฟฟ้า น้ำประปา โทรศัพท์

ลักษณะประชากร	จำนวนคน
1. เพศ	
ชาย	150
หญิง	146
2. อายุ	
1 วัน - 3 ปีเต็ม	20
3 ปี 1 วัน - 6 ปีเต็ม	12
4 ปี 1 วัน - 12 ปีเต็ม	28
12 ปี 1 วัน - 14 ปีเต็ม	23
14 ปี 1 วัน - 18 ปีเต็ม	31
18 ปี 1 วัน - 50 ปีเต็ม	161
50 ปี 1 วัน - 60 ปีเต็ม	12
60 ปีขึ้นไป	9
3. จบการศึกษา	
มัธยมศึกษาปีที่ 3	123
มัธยมศึกษาปีที่ 6	20
ป.ว.ช.	15
ป.ว.ส.	2
ปริญญาตรี	-
อ่านหนังสือไม่ออก	12
4. ลักษณะอื่น ๆ ของประชากร	
ประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปฐานะยากจนไม่มีผู้อุปการะในชุมชน	1
คนพิการ	-

3) ด้านเศรษฐกิจทั้งชุมชน

หมู่บ้านหนองสองห้องในปัจจุบันแทบทุกด้านจะมีอาชีพทำการเกษตร ทำไร่มันสำปะหลังกับไร่อ้อย โดยทำไร่ของตนเอง เมื่อเกิดภาวะเศรษฐกิจตกต่ำชาวบ้านก็เดือดร้อนหรือว่าฝนไม่ตกค้างตามฤดูกาล ก็จะทำให้เกิดการเสียหายของพืชที่ปลูก และทำให้เกิดการกู้หนี้ยืมสินขึ้นมา

4) ด้านวัฒนธรรม

สำหรับวัฒนธรรมนั้นทางหมู่บ้านหนองสองห้อง มีวัฒนธรรมที่เป็นของชุมชนเอง เหมือนกับวัฒนธรรมของชาวไทยทั่ว ๆ ไป ไม่ว่าจะเป็นการทำบุญตักบาตรในวันสำคัญ ๆ การรดน้ำคำหัวผู้ใหญ่ในวันสงกรานต์ เป็นต้น แต่จะทำกันในลักษณะรวบรัดให้เข้ากับสภาพในปัจจุบัน

5) ข้อมูลด้านอื่นๆ

ก. ลักษณะบางประการด้านเศรษฐกิจและอาชีพ

ด้วยเหตุที่หมู่บ้านหนองสองห้องประกอบอาชีพทำไร่และปลูกข้าว อาชีพทำไร่จึงถือเป็นอาชีพหลักของหมู่บ้านหนองสองห้อง ถ้าปีใดได้ผลผลิตดี ชาวบ้านนำไปขายแล้วได้ราคาเป็นที่น่าพอใจในปีนั้น ๆ ชาวบ้านก็ไม่ได้เดือดร้อนไม่ต้องไปกู้หนี้ยืมสินมาและเศรษฐกิจในหมู่บ้านก็ดีไปด้วย

ข. ด้านวัฒนธรรม

หมู่บ้านหนองสองห้องก็มีวัฒนธรรมเหมือนกับชาวไทยทั่ว ๆ ไปก็คือการไปทำบุญตักบาตรที่วัดประจำหมู่บ้านในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาหรือวันสำคัญทางราชการดังนี้

(1) งานตักบาตรวันปีใหม่ (2) งานทำบุญตักบาตรวันมาฆบูชา (3) งานทำบุญตักบาตรและเวียนเทียนในวันวิสาขบูชา (4) งานทำบุญวันเข้าพรรษาและออกพรรษา

ค. ลักษณะที่เป็นศักยภาพที่ดี

- (1) ชาวบ้านมีความร่วมมือร่วมใจกัน
- (2) ชาวบ้านมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
- (3) ชาวบ้านมีความซื่อสัตย์สุจริต
- (4) ชาวบ้านประกอบอาชีพที่ตนเองต้องการ
- (5) ชาวบ้านมีการจัดประชุมกันเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

ง. ลักษณะที่สื่อถึงความไม่เข้มแข็ง

- (1) ชาวบ้านเห็นแก่ผลประโยชน์ของตนเองสำคัญกว่าผลประโยชน์ของชุมชน
- (2) ชาวบ้านมีหนี้สินนอกระบบที่มากมาย
- (3) ชาวบ้านไม่มีความอยากหาการเรียนรู้เพิ่มเติม
- (4) ชาวบ้านชอบเล่นอบายมุข
- (5) ชาวบ้านไม่มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม

2. ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

ผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยภาพรวม มีดังนี้

2.1 ผลการประเมินหน่วยระบบ A

หน่วยระบบ A คือหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้

1) ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A พบว่า

ก. นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จากการสัมภาษณ์ชาวบ้านในชุมชนพบว่า มีส่วนช่วยกำหนดโครงสร้างกฎระเบียบและวิธีการทำงานของกองทุนหมู่บ้านหนองสองห้อง

ข. เงิน 1 ล้านบาท จากการสัมภาษณ์ชาวบ้านในชุมชนพบว่า ชาวบ้านส่วนใหญ่เห็นว่า เป็นส่วนสำคัญที่สุดในการที่จะนำเงินไปเพิ่มเงินทุนในการประกอบอาชีพไปสู่การเริ่มต้นโครงการ เพราะถือว่าเป็นปัจจัยเริ่มแรกที่มีความสำคัญต่อการผลิตสินค้าจนถึงการกระจายสินค้าไปให้ผู้บริโภค

ค. คณะกรรมการกองทุน จากการสัมภาษณ์คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหนองสองห้อง พบว่า กรรมการทุกคนพอจะมีความรู้เรื่องกฎหมาย ระเบียบและข้อบังคับของกองทุนหนองสองห้องบ้าง ว่ากองทุนหมู่บ้านหนองสองห้องมีเอาไว้เพื่อประโยชน์อะไรและคณะกรรมการกองทุนมีความสำคัญอย่างไรบ้าง

ง. งานที่ผู้กู้ชำระคืน จากการสัมภาษณ์ผู้กู้ในหมู่บ้านหนองสองห้อง พบว่า ผู้กู้ต่างก็มีความพอใจเงินที่ได้กู้มาเพื่อนำมาเป็นเงินทุนในการประกอบอาชีพเพราะดอกเบี้ยการกู้ยืมถือว่าต่ำมากและสามารถนำมาเป็นเงินทุนหมุนเวียนสำหรับผู้กู้รายอื่น ๆ ต่อไป

2.2 ผลการประเมินหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้แต่ละราย

2.2.1 ผลการประเมินบริบทเฉพาะตัวของหน่วยระบบ B พบว่า

(1) ความรู้ความสามารถของผู้กู้และครอบครัวในการที่ผู้กู้ของหมู่บ้านหนองสองห้องจะทำไร่ฮ้อยและมันสำปะหลัง สมควรที่ผู้กู้ควรจะต้องมีความรู้ความสามารถในการทำไร่เพื่อนำไปประกอบอาชีพด้วย

(2) ทรัพย์สินของผู้กู้และเครือญาติ เมื่อผู้กู้คิดที่จะประกอบอาชีพใดอาชีพหนึ่ง ควรมีทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการประกอบการเป็นของตนเอง เพราะจะช่วยให้การประกอบอาชีพทำได้ง่ายขึ้น

(3) หนี้สินธนาคารของผู้กู้ เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่จะมีผลต่อการตัดสินใจที่จะประกอบอาชีพใด ๆ ด้วย ด้วยเหตุที่ถ้ามีการกู้ยืมเงินธนาคารในปริมาณที่มาก ก็จะมีทุนมากตามไปด้วย แต่ก็จะมีผลที่ตามมาอีกด้วยก็คือ ภาระการส่งคืนเงินกู้รวมทั้งดอกเบี้ยด้วย

(4) อาชีพหลักของผู้กู้ จะมีความจำเป็นถ้าผู้กู้คิดจะนำเงินที่กู้ได้ไปเพิ่มทุนในการประกอบอาชีพเดิม เพราะจะทำให้มีทุนเพิ่มขึ้นพร้อมทั้งมีการลดความเสี่ยงในการประกอบอาชีพด้วย

(5) รายได้ของครอบครัว เป็นปัจจัยหลักในการดำเนินกิจการ ด้วยเหตุที่ว่า การมีรายได้จากอาชีพอะไรที่มากที่สุด ก็สมควรที่จะประกอบอาชีพนั้น ๆ

(6) ประสบการณ์ในการดำเนินกิจการของผู้กู้ มีส่วนสำคัญในการดำเนินกิจการเป็นอย่างมาก เพราะว่าจะมีผลทำให้การดำเนินกิจการมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ไม่ว่าจะประสบกับปัญหาอะไรก็สามารถที่จะแก้ปัญหาได้

2.2.2 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B พบว่า

1) จำนวนเงินที่กู้มาได้ พบว่าเป็นปัจจัยนำเข้าที่จะเป็นแหล่งให้ผู้กู้ได้เลือกกิจกรรมในการดำเนินงาน เพราะถ้ามีเงินทุนอยู่แล้วก็สามารถที่จะเลือกประกอบอาชีพที่ให้ผลตอบแทนคุ้มค่าที่สุดได้

2) เงินที่ได้กู้ยืมมาจากธนาคาร เป็นแหล่งเงินทุนเพิ่มเติมอีกแหล่งหนึ่งที่ทำให้มีเงินทุนที่เพิ่มมากกว่าเดิม ทำให้การทำไร่อ้อยและมันสำปะหลัง ได้มีการการกระทำอย่างต่อเนื่อง ไม่ติดขัด

3) สถานที่และวัตถุดิบ พบเป็นปัจจัยนำเข้าที่มีความสำคัญมากอีกอย่างหนึ่งเพราะถ้ามีสถานที่ในการประกอบกิจการแล้ว ก็ไม่จำเป็นต้องไปเช่าที่สำหรับทำการผลิตสินค้า ทำให้ลดต้นทุนในการผลิตได้ รวมถึงในการผลิตถ้ามีวัตถุดิบที่พร้อมจะผลิตแล้ว ก็จะไม่เกิดภาวะการขาดแคลนวัตถุดิบ

4) เทคนิควิธีทำงาน พบว่าถ้าผู้กู้มีเทคนิคสำหรับการผลิตสินค้าชนิดใดชนิดหนึ่งเป็นพิเศษแล้ว ก็จะส่งผลให้ผู้กู้นั้นมีความได้เปรียบผู้ประกอบการรายอื่น ๆ ในการประกอบการ

5) กำลังทำงาน ในการผลิตสินค้าชนิดใดชนิดหนึ่งถ้าผู้กู้มีกำลังการผลิตในแต่ละวันทีมาก ก็จะถือว่าได้เปรียบผู้ประกอบการรายอื่น ๆ อีกเหมือนกัน

6) บัณฑิตประจำกองทุน พบว่าบัณฑิตได้รับความรู้เทคนิคในการประกอบการของผู้กู้อาจการทำงาน เช่น เทคนิคในการทำไร่อ้อยและมันสำปะหลัง

2.2.3 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ B พบว่า

1) การทำกิจกรรมอย่างถูกวิธีของผู้ดูแลราย เป็นปัจจัยที่จะทำให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จ เพราะการทำกิจกรรมที่ถูกต้องจะทำให้ลดขั้นตอนการทำงานและลดต้นทุนในการผลิต

2) การหาตลาดที่ดี ตลาดที่ดีจะต้องเป็นตลาดที่มีอุปสงค์และอุปทานที่ใกล้เคียงกันคือสามารถขายสินค้าในราคาที่ได้กำไรหรือไม่ขาดทุน

3) การทำวัตถุดิบหรือสินค้าที่ดี มีส่วนช่วยเสริมให้กิจการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะเราสามารถที่จะพัฒนาสินค้าให้ได้มาตรฐานตามที่ต้องการได้

4) การทำบัญชี เป็นกระบวนการที่สำคัญมากที่สุดในการประกอบกิจการ เพราะว่าจะต้องมีการบริหารจัดการโดยอ้างอิงตัวเลขที่ได้จากการประกอบกิจการ

5) การวิเคราะห์การประเมิน ถ้าจะให้ได้ผลดีควรจะมีการจัดลำดับความสำคัญของปัจจัยนำเข้า ซึ่งสามารถทำได้โดยการวิเคราะห์ปัจจัยนำเข้าแต่ละตัวนั่นเอง

ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ B พบว่า

1) ผลโดยตรงที่ได้จากกระบวนการ ก็คือ รายได้เป็นเงินและผลเป็นสิ่งที่ของ รายได้จากการประกอบกิจการถือเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในการทำงาน เพราะว่ามันเป็นค่าตอบแทนจากการลงทุนลงแรงไปทั้งหมดนั่นเอง ผลที่ได้รับอาจจะเป็นตัวเงินหรือสิ่งของก็ได้

2) ผลกระทบโดยตรง สิ่งที่ดีว่าเป็นผลกระทบโดยตรงจากการประกอบกิจการ คือ ชื่อเสียงที่ได้รับและผลเป็นที่พอใจ เมื่อผู้ที่ได้เงินผู้ประกอบกิจการที่ประสบผลสำเร็จแล้ว ผู้ก็จะได้รับความพอใจในผลงานของตัวเอง

3) ผลกระทบโดยอ้อม ผู้ที่ได้รับประโยชน์โดยอ้อมจากการประกอบกิจการของผู้ก็คือ บัณฑิตประจำกองทุนนั่นเอง เพราะบัณฑิตจะได้เรียนรู้ขั้นตอนในการดำเนินงานจากผู้แล้วสามารถนำไปใช้ประโยชน์จากการเรียนรู้ไปประกอบอาชีพ ถ้าบัณฑิตต้องการจะประกอบอาชีพนั้น

3. ผลการทดลองใหม่

3.1 การทำประกันชีวิตเพื่อคุ้มครองเงินกู้ ผลการทดลองพบว่า ผู้ที่จะขอเงินจากกองทุนจะต้องทำประกันชีวิตเพื่อคุ้มครองเงินกู้ที่จะได้รับไปด้วย จึงจะมีสิทธิได้รับการพิจารณาเงินจากคณะกรรมการกองทุน เหตุที่ต้องมีการทำประกันชีวิตก็หากผู้เสียชีวิตจากอุบัติเหตุในระหว่างการกู้เงินนั้น ทางคณะกรรมการกองทุนสามารถหักเงินที่ได้ค้างชำระอยู่จากเงินประกันชีวิต ทำให้การดำเนินเรื่องในด้านอื่น ๆ ไม่ยุ่งยากตามไปด้วย

3.2 การให้สมาชิกกองทุนทุกคนทำอาชีพกึ่ง จะช่วยให้สมาชิกที่เสียชีวิตลงได้รับเงินจำนวนหนึ่งเพื่อนำไปทำศพด้วย

4. ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้

จากการประมวลเทคนิคทำธุรกิจของผู้กู้อาชีพ 3 กลุ่มอาชีพ (1) เกษตรกรรม (ทำไร่อ้อยและมันสำปะหลัง) (2) ค้าขาย (ทั่วไป) (3) รับจ้าง (ทั่วไป)

4.1 เกษตรกรรม (ทำไร่อ้อยและมันสำปะหลัง)

- ปัจจัยนำเข้าที่ดีได้แก่ มีสถานที่สำหรับเพาะปลูกที่เหมาะสม
- กระบวนการที่ดีได้แก่ กรรมวิธีในการปลูก การดูแลรักษา
- ผลผลิตที่ดีได้แก่ การได้ต้นอ้อยและต้นมันสำปะหลังที่สมบูรณ์

4.2 ค้าขาย (ทั่วไป)

- ปัจจัยนำเข้าที่ดีได้แก่ สินค้าและประสบการณ์ในการขายสินค้า
- กระบวนการที่ดีได้แก่ วิธีในการดำเนินงานที่ถูกต้อง
- ผลผลิตที่ดีได้แก่ การมีรายได้เพิ่มขึ้นและมีเงินทุนเพิ่ม

4.3 รับจ้าง (ทั่วไป)

- ปัจจัยนำเข้าที่ดีได้แก่ มีสถานที่สำหรับประกอบกิจการ
- กระบวนการที่ดีได้แก่ การทำงานที่เป็นระบบและประหยัดเวลา
- ผลผลิตที่ดีได้แก่ การมีรายได้เพิ่มขึ้น

5. ผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

5.1 ผลที่เกิดจากการนัดประชุมครอบครัวบ่อย ๆ พบว่า ทำให้ได้แนวทางในการทำงานที่เหมาะสมในการทำงานหมู่บ้านหนองสองห้อง

5.2 ผลที่เกิดจากให้ชาวบ้านร่วมแสดงความคิดเห็น ทำให้ได้แนวความคิดที่หลากหลายมาประยุกต์ใช้ในการทำงาน

5.3 ผลที่เกิดจากการเชิญวิทยากรมาบรรยายเรื่องเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน ทำให้ชาวบ้านรวมทั้งคณะกรรมการกองทุน ได้รับรู้ข้อปฏิบัติและแนวทางปฏิบัติใหม่ ๆ

6. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์

6.1 การบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติทั้ง 5 ข้อ

5.1.1 การเกิดกองทุน กองทุนหมู่บ้านหนองสองห้อง เกิดจากความร่วมมือของคนในชุมชนและมีแนวโน้มที่คนในชุมชนจะมีส่วนร่วม

5.1.2 ระบบบริหารกองทุน กองทุนหมู่บ้านหนองสองห้อง จัดโครงสร้างองค์กรอย่างเจน มีการตั้งคณะกรรมการการบริหารกองทุนมีการแบ่งหน้าที่ การทำงานอย่างเป็นระบบถูกต้อง

5.1.3 การเรียนรู้เพื่อพึ่งพาตนเอง กองทุนหมู่บ้านหนองสองห้อง เปิดโอกาสให้คนในชุมชนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอแต่ยังไม่ถึงขั้นพึ่งตนเองได้ทั้งหมด ยังต้องอาศัยความร่วมมือจากชุมชนภายนอก

5.1.4 การสร้างเสริมภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ คนในชุมชนกองทุนหมู่บ้านหนองสองห้อง มีการรวมตัวเป็นกลุ่มในการประกอบอาชีพ เช่น กลุ่มทำนา กลุ่มแม่บ้าน และมีแนวโน้มในการจัดตั้งสหกรณ์ในชุมชนได้ ส่งเสริมให้ชาวบ้านหันมาใช้สินค้าที่ผลิตได้เองในประเทศ เช่นสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์

5.1.5 การมีศักยภาพและความเข้มแข็ง คนในชุมชนของกองทุนหมู่บ้านหนองสองห้อง มีความซื่อสัตย์ร่วมมือร่วมใจ มีความสามัคคี เอื้ออาทรเผื่อแผ่ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

5.2 ปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุวัตถุประสงค์

5.2.1 ปัจจัยด้านบวก พบดังนี้

1. ประสบการณ์ของคนในชุมชนที่ประสบความล้มเหลวมาก่อนจึงได้อาศัยเป็นบทเรียนที่ให้คนในชุมชนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และรวมตัวกันเป็นการประกอบอาชีพเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาซ้ำซ้อน

2. ประชาชนในหมู่บ้านหมู่บ้านมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุน มีเจ้าหน้าที่ทั้งภาครัฐและเอกชนมาให้การสนับสนุน

5.2.2 ปัจจัยด้านลบ พบดังนี้

1. คนในชุมชนยังมีสภาพเป็นลูกหนี้ของธนาคารและนายทุนซึ่งมีอัตราดอกเบี้ยค่อนข้างสูงทำให้ขาดเงินทุนหมุนเวียนเพราะส่วนหนึ่งต้องนำไปชำระหนี้ทำให้ไม่สามารถดำรงทุนให้เติบโตต่อไปได้

2. จำนวนผู้กู้บางรายไม่พอใจในการอนุมัติเงินกู้ของคณะกรรมการ

3. คณะกรรมการการอนุมัติเงินกู้ย้อยผู้กู้ไม่สามารถดำเนินการตามวัตถุประสงค์ได้

5.3 การเกิดองค์กรเครือข่ายของการเรียนรู้ พบว่า มีหน่วยงานองค์กรต่าง ๆ เช่นพัฒนาชุมชนเจ้าหน้าที่ธนาคารออมสิน มาให้คำแนะนำเกี่ยวกับการบริหารและการจัดทำบัญชีเบื้องต้น

5.4 ความเข้มแข็งของชุมชน

1. ความเข้มแข็งของชุมชนตามที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนดว่า ความเข้มแข็งของชุมชน มีความสามัคคี มีความซื่อสัตย์ ยกย่องคนทำความดี มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันและกันมีโอกาสดูหาความรู้เพิ่มเติม มีอาชีพสามารถเลี้ยงครอบครัวได้ ครอบครัวในชุมชนมีความอบอุ่น มีการรวมตัวตั้งกลุ่มองค์กร มีการประชุมรับฟังความคิดเห็นของสมาชิก มีการช่วยเหลือสตรี เด็ก และกลุ่มผู้ด้อยโอกาสมีผู้นำที่มีคุณธรรม ยุติธรรม มีแผนงานชุมชนโดยสมาชิก

2. ความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนคติของประชาชนในท้องถิ่น พบว่า มีแหล่งเงินทุนหมุนเวียนภายในหมู่บ้าน เพื่อใช้ในการประกอบอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ ให้กับชาวบ้าน ทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็งสามารถพึ่งพาตนเองได้

บทที่ 5

สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

จากการติดตามประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านหนองสองห้องสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

- 1.1 เพื่อทราบว่ากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีส่วนช่วยให้เกิดการกระตุ้นเศรษฐกิจของหมู่บ้านหนองสองห้องให้ดีขึ้นได้
- 1.2 เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านหนองสองห้องให้พึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน
- 1.3 เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้านหนองสองห้อง รวมทั้งข้อมูลของชุมชนของชุมชนที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ
- 1.4 เพื่อเป็นการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านหนองสองห้องในด้านต่าง ๆ ดังนี้
  - ก. ด้านการบริหารจัดการกองทุนเงินล้าน
  - ข. ด้านการชำระคืนเงินกู้
  - ค. ด้านความเข้มแข็งของชุมชน
  - ง. ด้านการผลิิตตามการประเมินผลโครงการเงินกู้
- 1.5 เพื่อทราบถึงแนวโน้มในการดำรงอยู่ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 1.6 เพื่อทราบว่าปัจจัยด้านบวกและปัจจัยด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมายดังกล่าว

2. วิธีดำเนินการ

การดำเนินประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านหนองสองห้อง มีวิธีการดำเนินการ ดังต่อไปนี้

- 2.1 ศึกษาการดำรงชีวิตของชาวบ้านในชุมชน
- 2.2 ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล ในการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้นจะมีการพิจารณาในเรื่องต่อไปนี้
  - 1) แหล่งข้อมูล สามารถจำแนกแหล่งข้อมูล ได้ 2 ประเภท ดังต่อไปนี้

ก. แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data Source) คือ แหล่งข้อมูลที่ผู้ประเมินเก็บรวบรวมข้อมูลได้โดยตรงจากกลุ่มเป้าหมายด้วยตัวเอง

ข. แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data Source) คือ แหล่งข้อมูลที่ผู้ประเมินได้เลือกใช้ข้อมูล จากแหล่งข้อมูลที่มีผู้เก็บรวบรวมและสรุปผลไว้ให้แล้ว

2) ประเภทของข้อมูล จะสามารถแยกออกได้เป็น 2 ลักษณะ คือ

ก. ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Data) คือ ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้เป็นตัวเลขที่สามารถนับได้

ข. ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data) คือ ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากการบรรยายความรู้สึก ความคิดเห็น ทักษะคติของชาวบ้านในชุมชน

3) วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ ใช้วิธีเก็บข้อมูล ดังต่อไปนี้

2.2.1 การสัมภาษณ์ (Interview)

2.2.2 การใช้แบบสอบถาม (Questionnaire)

2.2.3 การสังเกต (Observation)

2.3 ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำไปประเมินโครงการกองทุนชุมชน

3. ผลการดำเนินการ

3.1 ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

ผลการประเมินหน่วยระบบ A การบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ สรุปได้ดังนี้
เมื่อมีนโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับ โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติเพื่อให้มีการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองทั่วประเทศไทย ทางหมู่บ้านหนองสองห้อง ได้ยึดระเบียบข้อบังคับของนโยบายนี้มาจัดตั้งกองทุนชุมชนขึ้น มีการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนเพื่อให้มาบริหารดำเนินงานกองทุน และเมื่อวันที่ 16 มีนาคม 2545 ทางชุมชนได้รับโอนเงิน 1 ล้านบาทมาจากรัฐบาลเพื่อให้ทางกองทุนชุมชนทำการปล่อยกู้ ทางชุมชนได้มีการประชุมเพื่อหาอัตราดอกเบี้ยและในที่สุดที่ประชุมก็ได้ข้อตกลงในการกำหนดอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 3 ต่อปีหรือร้อยละ 1 ต่อเดือน ต่อมาเมื่อวันที่ 30 มีนาคม 2545 ทางกองทุนได้มีการปล่อยกู้งวดแรกแก่ผู้มาขอกู้จำนวน 52 ราย เป็นจำนวนเงิน 886,000 บาท ซึ่งผู้กู้ที่ได้รับเงินไปได้มีการใช้เงินไปตรงตามวัตถุประสงค์ที่ขอกู้ทุกราย และบัณฑิตประจำกองทุนชุมชนหนองสองห้องก็ได้มีการเข้าไปสำรวจข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้รับมอบหมายตามหลักสูตรเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองและให้คำแนะนำเกี่ยวกับวิธีดำเนินงานตามระเบียบของกองทุนรวมทั้งได้มีการแนะนำเกี่ยวกับการทำบัญชีให้แก่กองทุนชุมชนด้วย ทำให้บัณฑิตได้มีการศึกษางานของกองทุนและมีการผ่านงานในด้านนี้ด้วย

ผลการประเมินหน่วยระบบ B การดำเนินงานกิจการของผู้กู้แต่ละราย

ผู้กู้แต่ละรายเมื่อได้รับเงินมาจากการกู้ก็ได้มีการนำเงินจำนวนนั้นไปเพิ่มเงินทุนในการประกอบอาชีพ คือ ได้มีการดำเนินงานไปตามวิธีที่ถูกต้อง ได้มีการขยายกิจการรวมทั้งการหาตลาดเพิ่มเติมด้วย มีการหาวัตถุดิบที่ดีและมีราคาถูก ทำให้ราคาขายไม่สูงเกินไปนัก แต่เมื่อมาพิจารณาเกี่ยวกับการทำบัญชีของกองทุนจะเห็นว่าการทำบัญชีของกองทุนชุมชนขาดการทำบัญชีที่ดีไม่ตรงตามมาตรฐานการทำบัญชีที่รับรองโดยทั่วไป แต่กองทุนจะเป็นไปไม่ได้มาตรฐานเท่าไรนัก เมื่อมองภาพรวมของกองทุนชุมชนสามารถสรุปได้ว่าผู้ให้นำเงินไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ของการกู้เงิน แต่ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติที่กำหนดให้มีการกู้ยืมเงินเพื่อขยายกิจการ

3.2 ผลการทดลองวิธีใหม่

จากการที่ทางกองทุนได้มีการเพิ่มเติมกิจกรรมไปในระหว่างดำเนินงานของกองทุนซึ่งได้แก่ การทำประกันชีวิตเพื่อคุ้มครองเงินกู้และการทำอาชีพชุมชน ทำให้ทั้งสมาชิกรวมทั้งคณะกรรมการกองทุนมีความมั่นใจในอนาคตของตัวเองและของกองทุนเป็นอย่างมาก

4. อภิปรายผล

4.1 การบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านหนองสองห้อง บรรลุทั้ง 6 ข้อได้แก่

1) การกระตุ้นเศรษฐกิจ กองทุนหมู่บ้านหนองสองห้องมีความร่วมมือของชาวบ้านในชุมชน กระทำกิจกรรมในชุมชนเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ ดังจะเห็นได้จาก การมีชาวบ้านและสมาชิกของกองทุนได้ร่วมใจกระทำการผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ แล้วนำไปขายในสถานที่ต่าง ๆ ทำให้เกิดการจ้างงานและมีรายได้ขึ้นมาในชุมชน

2) การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุน กองทุนหมู่บ้านหนองสองห้องจัดโครงสร้างองค์กร มีการตั้งคณะกรรมการบริหารกองทุนและมีการแบ่งหน้าที่การทำงานโดยชัดเจน ดังจะเห็นได้จาก มีการเลือกตั้งคณะกรรมการกองทุน 15 คน โดยจะใช้ได้กรรมการมาจากหลาย ๆ อาชีพเพื่อจะได้มีนำประสบการณ์เหล่านั้นมาช่วยบริหารกองทุนชุมชน และได้มีการแบ่งหน้าที่ในกรรมการแต่ละคนโดยชัดเจนตามความถนัด

3) การให้ข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้านหนองสองห้อง กองทุนหมู่บ้านหนองสองห้องให้โอกาสชาวบ้านในชุมชนมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกันและเรียนรู้การพึ่งตนเองจากชุมชน ทำให้ทางชุมชนได้รับรู้ข้อมูลต่าง ๆ ของชุมชน ดังจะเห็นได้จากเมื่อมีการปล่อยกู้ให้ผู้กู้แต่ละครั้งทางชุมชนจะจัดให้มีการประชุมแลกเปลี่ยนประสบการณ์และความความคิดเห็นระหว่าง

สมาชิกกองทุนร่วมกัน ทำให้สมาชิกกองทุนได้รับความรู้ใหม่ ๆ เพิ่มเติมและสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวันของแต่ละคนได้

4) การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านหนองสองห้อง ตั้งแต่เริ่มดำเนินการตามโครงการกองทุนชุมชนหมู่บ้านหนองสองห้อง สมาชิกกองทุนมีการรวมกลุ่มกันเพื่อจัดตั้งกลุ่มประกอบอาชีพเดียวกัน ดังจะเห็นได้จาก เมื่อมีการดำเนินงานกองทุนไประยะหนึ่ง ทางสมาชิกและคณะกรรมการก็ได้มีการปรึกษารื้อกันเพื่อจัดตั้งกลุ่มหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ขึ้นภายใต้หมู่บ้านหนองสองห้อง สามารถสร้างรายได้ให้กับสมาชิกในชุมชน ทำให้เกิดการชำระหนี้จากการกู้ยืมเงินจากกองทุน สิ่งที่ตามมาคือทางชุมชนสามารถพึ่งตัวเองได้ ทำให้เกิดความเข้มแข็งนั้นก็หมายความว่าผลของโครงการเงินกู้ของกองทุนถือว่าประสบผลสำเร็จ

5) การดำรงอยู่ของกองทุนหมู่บ้านหนองสองห้อง สมาชิกของกองทุนชุมชนมีความซื่อสัตย์ มีความสามัคคี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ดังจะเห็นได้จาก เมื่อครอบครัวใดเดือนร้อนทางชุมชนก็จะจัดให้สมาชิกทั้งหมดทำการช่วยเหลือครอบครัวเหล่านั้น ตัวอย่างเช่นการจัดตั้งกลุ่มฅาปนกิจ การประกันชีวิตให้แก่สมาชิกทุกคน เป็นต้น ทำให้กองทุนมีประโยชน์ต่อสมาชิกและเหล่าสมาชิกถือว่าโครงการนี้เป็นกิจกรรมส่วนหนึ่งของชุมชน

4.2 ปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลด้านบวกและด้านลบ

1) ปัจจัยด้านบวก

- ประสิทธิภาพของคนในชุมชน จะมีส่วนช่วยในการดำเนินงานของกองทุนชุมชน ตัวอย่างเช่น ประสิทธิภาพด้านการบริหารของประธานกองทุนชุมชน เป็นต้น
- ความสามารถของคนในชุมชน จะมีส่วนช่วยในการดำเนินงานของกองทุนชุมชน ดังอย่างเช่น ความสามารถของกรรมการแต่ละท่านจะนำมาช่วยในการบริหารดำเนินงานของกองทุนชุมชน เป็นต้น

4.3 ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนพื้นที่เป้าหมาย

1) คนในชุมชนรู้หน้าที่ของตนเอง ทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็งเพราะว่า สมาชิกที่จะกระทำการใด ๆ ลงไปจะทราบว่าการกระทำนั้น ๆ เป็นหน้าที่ของตนหรือไม่ ทำให้ชุมชนมีการแบ่งแยกงานกันอย่างชัดเจน

2) กระบวนการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ หมายความว่า เมื่อมีการแจ้งข่าวกันหรือมีการฝากบอกข่าวกันไป ผู้รับข่าวและผู้ส่งข่าวมีความเข้าใจตรงกัน ทำให้ข่าวนั้นไม่คลาดเคลื่อนไป

3) การอยู่ร่วมกันในชุมชนอย่างสันติ การอยู่ร่วมกันในชุมชนอย่างพี่น้องของสมาชิกแต่ละครอบครัวจะทำให้ไม่มีเรื่องทะเลาะเบาะแว้งกัน มีอะไรก็จะช่วยเหลือซึ่งกันและกันทำให้การพัฒนาของชุมชนเป็นไปอย่างเรียบร้อย

4) ความคิดสร้างสรรค์ของคนในชุมชน เมื่อสมาชิกแต่ละคนได้มีการระดมความคิดเห็นมาผสมผสานกัน ก็จะทำให้ได้ความคิดที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาชุมชน

4.4 ผลโดยตรงและผลกระทบต่าง ๆ คือ

1) ผลโดยตรง (Immediate Result) คือ สมาชิกกองทุนหมู่บ้านหนองสองห้องสามารถคืนเงินที่ขอกู้ยืมไปเพื่อเป็นทุนในการประกอบอาชีพได้

2) ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact) คือ สมาชิกผู้กู้เงินสามารถประกอบอาชีพจนได้เงินมาชดใช้หนี้สินที่มีมาได้

3) ผลกระทบโดยอ้อม (Indirect Impact) คือ สมาชิกกองทุนมีสวัสดิการเพื่อชีวิตของตนเองเพิ่มมากขึ้น ตัวอย่างเช่น การจัดตั้งกลุ่มฌาปนกิจของชุมชนขึ้น

5. ข้อเสนอแนะ

2.1 ข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้านหนองสองห้อง ผู้เขียนได้พบประเด็นบางอย่างที่ต้องมีข้อเสนอแนะของการบริการกองทุน คือ กองทุนจะต้องมีการแจกแจงเกี่ยวกับเรื่องของการเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนมากกว่านี้เพราะชาวบ้านต่างก็ไม่ค่อยมีความรู้มากนักเกี่ยวกับเรื่องของกองทุนและระเบียบต่าง ๆ ของกองทุนหมู่บ้าน

2.2 ข้อเสนอแนะการบริการกองทุนได้แลเห็นข้อแก้ไข คือ การบริการทางด้านบัญชีเกี่ยวกับรายรับและรายจ่ายของกองทุนไม่ค่อยจะมีระบบระเบียบเท่าใดนักส่วนราชการควรมีการจัดอบรมในทางด้านบัญชีมากกว่านี้แก่ผู้บริหารของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

2.3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาอาชีพของคนในชุมชนควรมีการพัฒนาทางด้านฝีมือและแนวความคิดของแต่ละหมู่บ้านน่าจะมีหน่วยงานมาทำการเรียนการสอนเกี่ยวกับเรื่องฟื้นฟูอาชีพให้มีการพัฒนามากกว่านี้จะเป็นการดี

2.4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการค้นคว้าต่อไปควรที่จะค้นคว้าและวิจัยต่อไปเกี่ยวกับเรื่องของผลการประเมินโครงการว่าจะเป็นอย่างไรต่อไปจะได้ผลมากน้อยแค่ไหนและนโยบายของกองทุนหมู่บ้านหนองสองห้องนั้นเป็นอย่างไร ประสบผลสำเร็จหรือไม่และเป็นอย่างไร

สารบัญตาราง

ตารางที่

1. จำนวนประชากร.....
2. ข้อมูล จปฐ. 1 .....

บรรณานุกรม

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. คู่มือการดำเนินงานสำหรับ คณะอนุกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับจังหวัดและอำเภอ เพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุน หมู่บ้านและชุมชนเมือง

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. คู่มือสำหรับประชาชน เพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. กรุงเทพฯ : ศูรสภา ลาดพร้าว.

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วย คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2544 ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2544, กรุงเทพฯ : สหพัฒนการพิมพ์.

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหนองสองห้อง, 2544. ระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุน นครราชสีมา : บ้านเลขานุการกรรมการกองทุนหมู่บ้านหนองสองห้อง